

DİCLE KALKINMA AJANSI

2017 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

İçindekiler

Yönetici Özeti / Sunuş	2
1. Giriş.....	2
2. 2017 Yılı Öncelikleri.....	5
3. 2017 Yılı Faaliyetleri.....	7
A. Kurumsal Gelişim ve Yönetim.....	7
B. İletişim, Tanıtım, Dış İlişkiler ve Fonlar.....	13
C. Planlama, Programlama ve Koordinasyon.....	19
D. Proje ve Faaliyet Destekleme.....	25
E. Yatırım Destek ve Tanıtım.....	33
F. İzleme ve Değerlendirme.....	41
4. Gelecek İki Yıl İçin Öngörüler.....	43
Ekler	44

Yönetici Özeti / Sunuş

Dicle Kalkınma Ajansı (bundan sonra Ajans olarak anılacaktır), 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuş ve faaliyetlerini 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un (bundan sonra Kanun olarak anılacaktır) 5. maddesinde belirtilen görev ve yetkiler dâhilinde hazırlanan Yıllık Çalışma Programı doğrultusunda gerçekleştirmektedir. 2017 Yılı Çalışma Programı, Kanun'un 11. ve 14. maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21. maddesi hükümleri doğrultusunda, Ajansın 2017 yılında gerçekleştireceği faaliyetleri planlamak üzere hazırlanmıştır.

Ajansın 2017 yılı Çalışma Programı; insan odaklı bir kalkınma perspektifi ile hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı ve uygulamaya yönelik olarak tasarlanan öncelikli dönüşüm programları ile sosyo-ekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş, rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgeleriyle daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye ideali ile hazırlan 2014-2023 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve 2014-2018 GAP Eylem Planı ile uyumlu olarak; TRC3 2014-2023 Bölge Planı vizyonu ile Bölge'nin stratejik amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik Ajans'ın 2017 bütçe yılına ilişkin öncelik alanlarını, 2017 yılı faaliyetlerini ve gelecek iki yıl için öngörülerini ortaya koyan bir temel doküman niteliğindedir.

Ajans'ın 2017 yılı faaliyetleri; kurumsal gelişim ve yönetim, iletişim tanıtım dış ilişkiler ve fonlar, planlama programlama ve koordinasyon, proje ve faaliyet destekleme, yatırım destek ve tanıtım ile izleme ve değerlendirme olmak üzere organizasyon yapısı ile bütünsel bir yaklaşım geliştirilerek planlanmıştır.

2017 yılı Çalışma Programı ve Bütçesi, bütçe uygulama sonuçları dikkate alınarak revize edilebilecektir. Aynı şekilde 2018 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi, Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21 ve 22. maddelerinde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak hazırlanacaktır.

1. Giriş

Ajans, 2011-2013 yılları için aynı stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda ortak bir vizyona ulaşmak üzere TRC3 Bölgesindeki ilgili bütün paydaşların katılımıyla TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nı hazırlamış ve faaliyetlerini bu doğrultuda şekillendirmiştir. 2010-2014 yılları arasında bölgesel kalkınmanın ana aktörleri olan KOBİ'leri desteklemeye yönelik mali destek programları hayata geçirilmiş ve destek unsurları her yıl Bölgenin yerel talepleri ile sektörlerin gidişatına uyumlu hale getirilmiştir. Ajans, KOBİ desteklerinin yanı sıra Bölgenin rekabet gücünü artırmak ve kentsel yaşanabilirliği iyileştirmeye ve yerel kırsal ekonomiyi canlandırmaya yönelik altyapı programlarını başarı ile uygulamıştır. 2015 yılında ise Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak ve kırsal kalkınmayı desteklemek amacıyla TRC3 Bölgesi İl Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlükleri ile Meyveciliğin Geliştirilmesi Ortak Mali Destek Programı uygulanmıştır. Mali destek programlarının yanı sıra Ajans, bölgesel fırsatlardan yararlanılması ve kalkınmanın önündeki tehditlerin bertaraf edilmesi amacıyla doğrudan faaliyet desteği programlarını uygulamış ve Bölge potansiyelinin tespitine yönelik araştırmalar başta olmak üzere uygulama modelleri oluşturacak doğrultuda öncelikli faaliyetleri desteklemeye başlamıştır. Bölgedeki paydaşların uygun teknik destek talepleri planlı süreçler dâhilinde kalite ve zaman odaklı olarak karşılanırken, Bölge'de yatırım yapmak isteyen yararlanıcılara Yatırım Destek Ofisleri üzerinden danışmanlık desteğinin yanı sıra yatırımcıların teşvik ve destekler ile izin ve ruhsat alınmasına yönelik teknik destek taleplerinin karşılanmasına devam edilmiştir. Ajans ayrıca 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar adlı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde Bölge'deki yatırımcıların Yatırım Teşvik Belgeleri ile ilgili ekspertiz işlemlerini yürütmektedir. Ajansın kurumsal politika ve önceliklerine ışık tutan Ajans vizyonu, misyonu, ilkeleri ve stratejik amaçları ile faaliyet planlamasına dayanak olan Bölge Planı stratejik çerçevesi aşağıda verilmiştir.

Kurumsal Politika ve Öncelikler

Ajans, “Bölgesinde kalkınma sürecinin tamamlayıcı aktörü olma” vizyonuyla belirlenen temel ilke ve değerler ile politikalar çerçevesinde stratejik amaçlarını gerçekleştirerek misyonunu yerine getirmeye çalışmaktadır. Ajansın asıl amacı ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölgesel gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, diğer bölgelerle olan sosyo-ekonomik gelişmişlik farkını kapatmak, bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak ve bölgesel gelişmişliği dengelemektir. Ajans, Bölgenin uzun vadede bu amaca erişebilmesi için aşağıda verilen temel politika ve öncelikleri benimsemiştir.

Ajansın Kurumsal Vizyonu:

“Bölgesinde Kalkınma Sürecinin Tamamlayıcı Aktörü” Olmak

Ajansın Kurumsal Misyonu:

Teknik ve uzmanlık kapasitesi ile mali kaynaklarını **etkin ve uygun** alanlara yönlendirerek ve paydaş tüm aktörlerin kalkınma faaliyetlerinin **eşgüdümünü** sağlayarak “**kalkınmış ve müreffeh bir bölge**”ye dönüşümde referans kurum olarak pro-aktif rol almak

Ajansın Temel İlke ve Değerleri:

Akılcılık	Güvenilirlik	Şeffaflık
Sosyal paydaşlık ve sosyal içerme	Bölgesel değerlere saygı	

Ajansın Politikaları:

İnsan Odaklılık	Yaratıcı ve yenilikçi fikirlerin teşvik edilmesi
Katılımcılık ve yönetim,	Uzman ve nitelikli insan kaynağı ile çalışma
Çalışan memnuniyeti	Rekabet ikliminin geliştirilmesi
Bilimsel bilgi ile bilginin yönetimi ve paylaşılması	

Ajansın Stratejik Amaçları:

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması
Bölgesel ve bölgeler arası sosyo-ekonomik farklılıkların azaltılması
Bölgesel gelişmenin hızlandırılması
Yerel ve bölgesel aktörlerin eşgüdümünün geliştirilmesi
Üst planlarda belirlenen gelişme eksenlerinde gerçekleşen gelişme ve değişimlerin izlenmesi ve paylaşılması

TRC3 2014-2023 Bölge Planı

‘Beşeri ve doğal kaynakları ile mekânsal potansiyelini en etkin şekilde kullanarak rekabet gücü ve refah düzeyi açısından Ülkemizi yakalamış bir bölge olmak.’ vizyonuyla Ajansın koordinasyonunda geniş katılımlı bir paydaş kitlesi ile birlikte hazırlanan TRC3 2014-2023 Bölge Planı, Ajansın 2017 yılı faaliyetlerine de altyapı oluşturacaktır. Bu planda belirlenen gelişme eksenleri ve stratejik öncelikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. TRC3 2014-2023 Bölge Planı Stratejik Çerçevesi

Vizyon	
Beşeri ve doğal kaynakları ile mekansal potansiyelini en etkin şekilde kullanarak rekabet gücü ve refah düzeyi açısından Ülkemizi yakalamış bir bölge olmak.	
Eksen	Öncelik
1	Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme
1.1.	Örgün Eğitime Erişimin Artırılması ve Eğitim Hizmetlerinin İyileştirilmesi
1.2.	Bölge'nin Üretim ve Hizmet İhtiyaçlarını Karşılacak Şekilde Mesleki ve Teknik Eğitimin Yapılandırılması
1.3.	Sağlık Hizmetlerine Erişimin Artırılması ve Hizmet Kalitesinin İyileştirilmesi
1.4.	Kayıt Dışı İstihdam Oranının Azaltılması
1.5.	Dezavantajlı Grupların Toplumsal ve Ekonomik Yaşama Katılımının Artırılması
1.6.	Kırsal Alan Yaşam Kalitesinin Artırılması
1.7.	Girişimcilik Kültürünün Geliştirilerek İstihdamın Artırılması
1.8.	Bölge'deki Kültürel Yaşamın Geliştirilmesi ve Sporun Yaygınlaştırılması
2.	Katma Değerli Üretim ve Hizmet
2.1.	Katma Değerli Tarımsal Üretim Artırılarak Markalaştırılması ve Hayvancılık Sektöründe Rekabetçiliğin Geliştirilmesi
2.2.	Mevcut Sanayi Alanlarının Geliştirilmesi ve Markalaştırılması
2.3.	Katma Değeri Yüksek Alanların Bölge'ye Çekilmesi
2.4.	Maden Potansiyelinin Etkin ve Verimli Kullanılması
2.5.	Bölge'nin Yenilenebilir Enerji Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Değerlendirilmesi
2.6.	Bölge Turizminin Rekabetçiliğinin Artırılması
2.7.	Bölge'nin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi
2.8.	Yatırımcı ve Girişimcilere Yönelik Finansman, Kurumsal ve Teknik Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması
2.9.	İşletmelerin Tanıtım, Markalaşma ve Pazarlama Kapasitelerinin Geliştirilmesi
3	Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim
3.1.	Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi
3.2.	İçme ve Kullanma Suyu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması
3.3.	Atıksu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması
3.4.	Çevre Kirliliğinin Önlenmesi
3.5.	Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması
3.6.	Enerji Verimliliği Uygulamalarının Yaygınlaştırılması
3.7.	Tarımsal Altyapının Güçlendirilmesi
3.8.	İletişim, Ulaştırma ve Lojistik Altyapısının İyileştirilmesi
3.9.	Sanayi Bölgelerinin Altyapısının Geliştirilmesi
3.10.	Kentlerin Güvenli ve Daha Yaşanılabilir Mekanlar Olarak Planlanması ve Geliştirilmesi
4	Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi
4.1.	STK'larda, Yerel Yönetimlerde ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

2. 2017 Yılı Öncelikleri

Ajans, mevzuat gereği yapılması veya iyileştirilmesi gereken iş ve işlemlerinin yanı sıra, Onuncu Kalkınma Planı öncelikleri, 2014-2018 GAP Eylem Planı ve Öncelikli Dönüşüm Programları hedeflerine ulaşılmasına katkı sağlayacak şekilde kurumsal vizyonu ve misyonu temelinde, TRC3 2014-2023 Bölge Planı dikkate alınarak Kalkınma Bakanlığının koordinasyon ve yönlendiriciliğinde 2017 yılı önceliklerini belirlemiştir.

Farklı birimler ve personel tarafından yürütülen süreçler arasında eşgüdümün sağlanarak tüm süreçlerin belli bir plana göre yürümesi ve tüm bilgilerin kurumsal bilgiye dönüştürülmesi gerekliliği, kurumsal stratejik plan için temel inisiyatif olmuştur. Ajans'ın etkin çalışabilmesi, plan ve stratejilerinin etkili ve uygulanabilir olabilmesi; tüm süreçlerini stratejik yönetim prensiplerince bütüncül bir yapıda sürdürebilmesi ile mümkündür. Bu sebeple çalışmaları devam eden kurumsal stratejik plan 2017 yılında tamamlanarak, Ajansın 2017 yılı hedefleri (eşgüdümlü olarak hazırlanan) çalışma programına paralel olarak gerçekleştirilecektir.

Ajans 2017 yılında ihtiyacı olan personel alımını tamamlayarak bölgesel kalkınmaya en fazla katkı sağlayacak şekilde sektörel, tematik ve kurumsal süreçlere dayalı uzmanlık alanlarını geliştirici faaliyetlerini sürdürecektir. Ajans kendi kurumsal stratejik planlamasının yanı sıra bölgede beşeri sermayenin geliştirilerek kalıcılaştırılması amacıyla yereldeki kurumların stratejik plan faaliyetlerine işbirliği temelinde teknik destek sağlayacaktır.

Ajans'ın ve Bölge'nin iletişim ve tanıtım stratejisi oluşturularak buna göre bölgesel, ulusal ve uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesine önem verilecek, AB fonları başta olmak üzere bölgesel kalkınmaya etki edecek Ajans dışı fonların projeler yoluyla bölgeye çekilmesine özel önem verilecektir. Yurt dışı ziyaretleri daha çok pazar olanaklarının geliştirilmesi ve ekonomik işbirliğinin tesis edilmesine yönelik olarak çeşitlendirilecektir. AB fonları başta olmak üzere, kaynak yönetimindeki rolü ve etkinliği artırılacaktır. IPA II Dönemi coğrafi odaklama yaklaşımı doğrultusunda yereldeki işbirliği daha da etkinleştirilecektir.

Bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik olarak sektörel, tematik ve mekânsal **analiz çalışmalarına** ve koordinasyon faaliyetlerine öncelik verilecektir. Bu doğrultuda TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen öncelikler esas alınarak Bölgesel Rekabet Edebilirlik ve Ekonomik Gelişme, Sosyal ve Beşeri Kalkınma, Mekânsal Gelişme ve Sürdürülebilir Çevre ile Yönetişimin ve İşbirliklerinin Geliştirilmesi üst başlıklarında nitelikli ve kapsamlı araştırma, analiz ve strateji geliştirme çalışmaları yürütülecektir. Bununla birlikte Ajans 2017 yılında, iş ve yatırım ortamının geliştirilmesi, yüksek katma değerli ürünlerin üretimine yoğunlaşılması, ArGe ve yenilik faaliyetlerinin geliştirilmesine katkı sağlanması ve girişimciliğin desteklenmesi maksadıyla **güdümlü proje desteklerine** ve yerelde kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi amacıyla **teknik destek faaliyetlerine** ağırlık verecektir. Ajansın teknik destek yaklaşımı yereldeki kurumsal kapasitenin planlama ve strateji oluşturma ekseninde geliştirilmesini hedefleyecek şekilde işbirliğine dayalı olarak uygulamaya geçirilecektir.

Kalkınma Bakanlığının öngördüğü vizyon çerçevesinde yatırım destek ofislerinin yalnızca izin ve ruhsat işlemlerinin takip ve sonuçlandırılmasında görev alan aracı birimler olarak değil, aynı zamanda yatırımcının ihtiyaç duyduğu her türlü bilgilendirmeyi yapabilen ve onları yönlendirebilen, ilin iş ve yatırım ortamına ilişkin derinlemesine çalışmalar yürüten ve ilde yatırım destek ve tanıtım konularında koordinasyonu sağlayan birimler olması için faaliyetler yürütülecektir. Bu faaliyetlerin sürdürülmesinde Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı başta olmak üzere ilde faaliyet gösteren ilgili kurum ve kuruluşlar ile yakın temas ve işbirliği içerisinde hareket edilecektir.

TRC3 Bölgesi'nin de içinde bulunduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde 23 ili kapsayan Cazibe Merkezleri Programının uygulama sürecinde Kalkınma Bakanlığı ve Kalkınma Bankası ile koordineli çalışılacaktır. Programa başvuruların, ilgili bilgi ve belgelerle Kalkınma Bankasına veya Bankaya iletilmek üzere Kalkınma Ajansları Yatırım Destek Ofislerine yapılacak olması sebebiyle, Ajans yatırım destek ofisleri insan kaynağı bakımından güçlendirilecektir.

Bölgemizde İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programı kapsamında ilgili kurum ve kuruluşların katkısı ile bölgesel yatırım ortamına ilişkin sorunlar tespit edilecek ve çözümüne ilişkin öneriler geliştirilecektir. Ayrıca, "Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirmesi" çalışması sonuçlarına göre Bölge bütünlüğü gözetilerek iş ve yatırım ortamının geliştirilmesine dair tedbirler uygulamaya konulacaktır.

3. 2017 Yılı Faaliyetleri

Ajans'ın 2017 yılı önceliklerine göre faaliyetleri altı ana başlık altında verilmiştir. Faaliyetlere ilişkin takvim (Ek 1: Ajans Faaliyet Takvimi) ve faaliyet takviminde yer alan çalışmaların temel harcama kalemleri itibarıyla bütçe dağılımları (Ek 2: Ajans Bütçesinin Temel Harcama Kalemleri İtibarıyla Dağılımı) ekte sunulmuştur.

A. Kurumsal Gelişim ve Yönetim

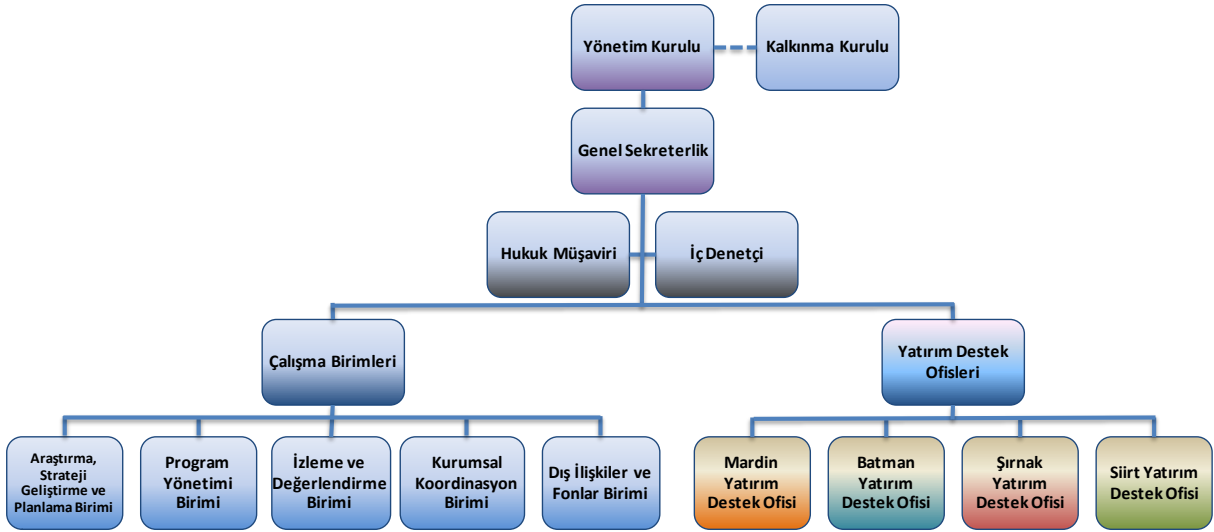
A.1. Kurumsal Stratejik Plan (2017-2021)

2014-2023 yıllarını kapsayan ve Bölge Planına paralel olarak kurgulanan Ajansın Kurumsal Stratejik Planı'nın 2017 yılında tamamlanıp uygulamaya konması planlanmaktadır. Ajansın Bölge Planı'ndaki hedeflerin gerçekleştirilmesinde oynayacağı rolü ve kurumsal stratejik yönelimini ortaya koyan Stratejik Planın uygulamaya yönelik faaliyetleri, zaman içerisinde programlama kültürünün gelişmesine katkıda bulunmanın yanı sıra örgütsel koşulların altyapısını da oluşturacaktır.

A.2. Organizasyon Yapısı

Ajansın teşkilat yapısı aşağıdaki şekilde verildiği gibidir. Yönetim Kurulu Ajans'ın "karar organı" olup aylık olarak toplanmaktadır. Kalkınma Kurulu ise Ajans'ın "danışma organı" olup yılda en az iki kez toplanmaktadır. Ajans'ın icra organı olan Genel Sekreterlik, Araştırma Strateji Geliştirme ve Planlama Birimi, Program Yönetim Birimi, İzleme ve Değerlendirme Birimi, Kurumsal Koordinasyon Birimi ile Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi şeklinde örgütlenmiştir. Bununla birlikte Ajansın görev alanı olan dört ilde (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) yatırım destek ofisleri bulunmaktadır.

Şekil 1. Ajans Organizasyon Şeması

A.3. İnsan Kaynakları

İnsan Kaynağının Geliştirilmesi

Ajansın başarısında en önemli etken beşeri kaynak yönetimi olarak görülmektedir. Personelin bilgi, beceri ve niteliklerinin bölgesel ve kurumsal önceliklere göre stratejik bir yaklaşımla geliştirilmesine özel önem verilecektir. Buna göre oluşturulan sektörel, tematik ve mekânsal uzmanlaşma süreci bütün Ajansa yaygınlaştırılacaktır. Mevcut deneyim ve bilgi birikimleri dikkate alınarak uzmanların fuar, seminer, toplantı ve konferanslara katılımları teşvik edilecektir.

Ajans'ın İnsan Kaynakları Politikası özellikle personelin kurumsal aidiyeti ile verimliliğini ve iş süreçlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik olarak güncellenecektir. Ajans'ın İnsan Kaynakları

Politikasının ilkeleri çerçevesinde 2011 yılında uygulamaya başlanılan performans değerlendirme sisteminin, objektif ve somut çalışmalara dayanacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve daha etkin bir şekilde yönetilebilmesi için yeni yazılım geliştirme çalışmaları yapılacaktır. Söz konusu yazılım kapsamında personelin kurumsal memnuniyetinin de ölçülerek, memnuniyeti artırmaya yönelik bilgi altyapısının oluşturulması sağlanacaktır. Personelin çalışma ortamı geliştirilerek kurumla bütünleşmesi için motivasyon artırıcı faaliyetler organize edilecektir.

2015 yılında alımına çıkılan 1 adet İç Denetçi, 1 adet Hukuk Müşavirliğinden Sorumlu Uzman Personel ve 10 adet Uzman Personelden sadece 6 uzman personel başarılı bulunarak göreve başlayabilmiştir. 2016 yılı için öngörülen 10 Uzman ve 6 Destek Personeli alımının gerçekleştirilememesi ve Ajansın sürekli olarak personel kaynağını kaybetmesi sebepleri ile 2017 yılı içerisinde 1 İç Denetçi, 1 Hukuk Müşavirliğinden Sorumlu Uzman Personel ile 20 Uzman Personel ve 6 Destek Personeli için personel alımına çıkılması ve toplam personel kadrosunun 49 kişiden oluşması planlanmaktadır. 2016 yılı sonunda Bakanlar Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girmesi planlanan Cazibe Merkezleri Programı için Ajans yatırım destek ofislerinin aktif rol alacağı ve Ekonomi Bakanlığı tarafından yürütülen Teşvik Sisteminde benzer şekilde yatırım destek ofislerinin iş yükünün artacağı göz önünde bulundurulduğunda özellikle Yatırım Destek Ofislerinde personel ihtiyacı oluşacağı öngörülmektedir. Ajansın mevcut personel durumu ve personel ihtiyacı (kırmızı ile belirtilen) aşağıdaki tabloda verildiği gibidir.

Tablo 2. Ajansın Mevcut İnsan Kaynağı ve Personel İhtiyacı Dağılımı

Kurumsal Yapılanma	Fiziki Mekan	Genel Sekreter	İç Denetçi	Uzman				Destek Personel	Mevcut Personel	
				Hukuk Müşaviri	Birim Başkanı	Koordinatör	Uzman		Personel	Alımı
Genel Sekreterlik Makamı		1	1	1					1	2
Kurumsal Koordinasyon	Ana				1		1	1	3	6
Dış İlişkiler ve Fonlar	Hizmet				1		1	2	2	2
Araştırma, Str. Geliş. ve Planlama	Binası				1		2	4	3	4
Program Yönetimi						1	2	1	2	2
İzleme ve Değerlendirme					1		2	1	3	1
Mardin Yatırım Destek Ofisi	Yatırım					1	1	2	2	2
Batman Yatırım Destek Ofisi	Destek						1	2	2	2
Şırnak Yatırım Destek Ofisi	Ofisleri						1	2	0	3
Siirt Yatırım Destek Ofisi						1	1	2	2	2
Alt Toplam		1	1	1	4	1	2	2	12	16
					18			20	3	6
Toplam Personel		1	1			38		9		49

Yeni işe alınan personelin oryantasyonuna yönelik eğitimlere devam edilecek, genel ve birimlere yönelik hizmet içi eğitimlerle birlikte kişisel gelişim eğitimleri düzenlenecektir. Yeni başlayacak personele Ajans'ın temel fonksiyonları hakkında bilgi verilerek personelin görevine adaptasyonun hızlandırılması ve personelden daha hızlı verim alınması amaçlanmaktadır. Oryantasyon süreci sonucunda yeni başlayan personele Ajans'ın temel fonksiyonları hakkında uygulamalı testler yapılacak ve bu testler deneme süresi sonunda personel hakkında Genel Sekreterlik görüşü oluşturulmasına altlık oluşturacaktır. Uygulanması planlanan oryantasyon eğitiminin temel başlıkları aşağıdaki gibidir.

Tablo 3. Yeni Personel İçin Düzenlenecek Oryantasyon Eğitimleri

S.No	Eğitimin Adı	Tahmini Süre
------	--------------	--------------

1	Proje Hazırlama Eğitimi	3 gün
2	Proje Değerlendirme Süreci Eğitimi	3 gün
3	Uygulamalı İzleme Süreci Eğitimi	2 gün
4	Satın Alma Süreci Eğitimi	1 gün
5	Resmi Yazışma Kuralları Eğitimi	1 gün
6	İş Kanunu/Özlük Hakları/Sözleşme Bilgilendirmesi	1 gün
7	Yönetim Kurulu/Kalkınma Kurulu Toplantı ve Üyeleri Hakkında Bilgilendirme	1 gün
8	Devlet Destekleri ve Teşvikleri	2 gün
9	Bölge Planı ve Diğer Kalkınma Planları Hakkında Bilgilendirme	2 gün
10	EBYS/KAYS Programlarının Kullanımı Hakkında Bilgilendirme	1 gün
11	2009-2016 Ajans Faaliyet Raporları	3 gün
12	Bölge'nin Tanıtımı	4 gün
13	AB ve Diğer Uluslararası Fonlar	2 gün

Ajans'ın çalışma alanı içerisinde personelin yetkinliklerini geliştirmek üzere Kalkınma Bakanlığı başta olmak üzere kamu kurumlarının kendi plan ve programları dâhilinde katılım çağrısı yaptıkları eğitimlerden faydalanılacaktır. Bununla birlikte, personelin mesleki ve kişisel gelişimine katkı sunacak ve Ajans çalışmalarında verimliliğini ve bilgi düzeyini artıracak eğitimlerin düzenlenmesi sağlanacaktır. 2017 yılında Ajans bütçesinden karşılanmak üzere alınması öngörülen eğitimler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Yıl içinde ortaya çıkacak ihtiyaçlar doğrultusunda aşağıdaki eğitimlere ek eğitimler düzenlenebilecektir. Aynı zamanda, personelin sektörel çalışma konuları ile ilgili yurtiçi çalışma ziyareti ve fuar katılımları sağlanacaktır. Benzer şekilde, Ajans Bilgi İşlem görevlisinin güncel mesleki bilgi, yeterlilik düzeyi ve tecrübelerini artırma amacına yönelik eğitimlere katılımı sağlanacaktır.

Tablo 4. 2017 Yılında Alınması Planlanan Eğitimler

S. No	Eğitimin Adı	Tahmini Süre	Takvim	Hedef Kitle
1	Verimli Toplantı Yönetimi	1 gün	Ocak	Tüm Birimler
2	Etkili Sunum Teknikleri Eğitimi	2 gün	Şubat	Tüm Birimler
3	İletişim ve Çatışma Yönetimi Eğitimi	2 gün	Mart	Tüm Birimler
4	Sektörel Analiz Yöntemleri	3 gün	Mart	ASGP - YDO
5	İnsan Kaynakları Uygulamaları Eğitimi	2 gün	Nisan	KURKOR
6	Zaman Yönetimi Eğitimi	1 gün	Mayıs	Tüm Birimler
7	Microsoft Office Eğitimi	5 gün	Mayıs	Tüm Birimler
8	Yönetici Asistanlığı Eğitimi	3 gün	Haziran	Sekreterler
9	Ekonomik Gelişmişliğin Analizi	2 gün	Temmuz	ASGP & YDO
10	İş Hukuku ve Temel İdare Hukuku Eğitimi	5 gün	Temmuz	Tüm Birimler
11	Analizden Programla ve Politika Tasarımı Eğitimi	3 gün	Ağustos	ASGP & YDO
12	Proje Yönetimi (PCM)	3 gün	Ağustos	Tüm Birimler
13	Eğiticinin Eğitimi	6 gün	Eylül	ASGP & YDO&DİFB
14	Kümelenme Eğitimi	3 gün	Ekim	ASGP & YDO
15	Değer Zinciri Analizi Eğitimi	3 gün	Kasım	ASGP & YDO
16	Stratejik Plan Hazırlama Eğitimi	3 gün	Kasım	ASGP & YDO
17	Yatırım Teşvik Uygulamaları Eğitimi	3 gün	Aralık	YDO

Staj Programı

Tanıtım ve işbirliği amaçlı geniş kapsamlı yurtdışı ziyaretlerinde, işbirliğine yönelik niyet beyanı yapılmakta fakat bu işbirliğinin nasıl tesis edileceğine ilişkin detaylı çalışma imkânı olamamaktadır. Ayrıca üst düzey heyet (YK üyeleri) ile yapılan çalışma ziyaretleri, temsil noktasında faydalı olsa da organizasyon yükü nedeniyle Ajans personeline istenen katkıyı sağlayamamaktadır. Bu durumda

uzman personelin bir uygulama programı ya da kurumların ikili uzlaşmaları ile daha uzun süreli ve daha odak katılımlı staj türü ziyaretlerde edinecekleri tecrübe ve bakış açısının faydasına binaen yurtdışı staj programına katılımları sağlanacaktır. Yıl içerisinde toplamda iki adet staj programı sağlanacak olup bu kapsama Kalkınma Bakanlığı başta olmak üzere ilgili Bakanlıklar ile bunların dışındaki programlar da dâhildir. Staj programına katılacak olan personelin, Ajanstaki uzmanlaşma sağlamak için üzerinde çalıştığı ve başlamış olan somut bir çalışma konusu ile staj programına katılım sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, staj ile edindiği tecrübeyi Ajanstaki çalışma konusuna aktarması beklenmektedir. Personel, staj programı kapsamında Ajanstaki ulaşım, konaklama ve gündelik gibi harcamalar için ödeme almayacağından staj dönemi içerisinde ücretli izinli sayılabilecektir. Staj süresi maksimum üç ay ile sınırlı olacaktır. Staj tarihleri kurumlarla yapılacak görüşmeler neticesinde netleştirilecektir.

A.4. Genel Yönetim Faaliyetleri

Yönetim Kurulu Toplantıları

Ajans Yönetim Kurulu toplantıları en az ayda bir kez olmak üzere gerçekleştirilecektir. Toplantıların Ajansın faaliyette bulunduğu 4 ilde sıralı olarak yapılması planlanmaktadır. Ancak Bölge koşulları da göz önünde bulundurularak bazı toplantıların sıra gözetmeden yapılması zorunluluğunun ortaya çıkması durumunda, Yönetim Kurulu Başkanının onayı ile belirlenecek bir ilde toplantı düzenlenebilecektir. Bununla birlikte olağanüstü durumlarda, yine Yönetim Kurulu Başkanının onayı ile telekonferans aracılığıyla Yönetim Kurulu toplantılarının gerçekleştirilmesi söz konusu olabilecektir.

Kalkınma Kurulu Toplantıları

19.08.2016 tarih ve 29806 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kalkınma Ajansları Kalkınma Kurullarına Temsilci Gönderecek Kurum ve Kuruluşların Belirlenmesi ve Bazı Bakanlar Kurulu Kararlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar” çerçevesinde düşen Kurul Üyelikleri sebebiyle yeni bir düzenlemeye kadar Kalkınma Kurulu toplantısı yapılmayacaktır. Yeni düzenlemenin yürürlüğe girmesi akabinde Kalkınma Kurulu’nun oluşturulacak sektörel çalışma grupları ile birlikte daha etkin faaliyete geçmesi sağlanacaktır.

Yardımcı Hizmetler

Yardımcı hizmetler, hizmet alımı yolu ile gerçekleştirilen giderler ile iletişim giderlerini kapsamaktadır. Hizmet alımı yolu ile gerçekleştirilen giderler; temizlik, güvenlik ve araç kiralama ve Ajans araçlarının bakımı gibi hizmetleri kapsamaktadır. İletişim giderleri telefon, internet, kargo, kurye, posta ve diğer gönderim işlemlerini içermektedir. Bunun yanı sıra vekâlet ve noter ücretleri, banka masrafları, ihale ilan bedelleri, sözleşmelerden kaynaklanan vergi giderleri vb. giderler de söz konusu olabilecektir.

Demirbaş, Ofis Ekipmanı ve Tüketime Yönelik Mal ve Malzemeleri İhtiyaç Tespiti ile Temini

Genel sarf malzemeler ile birlikte yeni hizmet binası için gerekli olan her türlü ofis ekipmanı ve demirbaş alımı yapılacaktır. Yine Ajansın kullanmış olduğu taşıtlar ve mevcut hizmet binasının kalorifer sistemi için akaryakıt alımı gerçekleştirilecektir. Ajansımız kullanımında bulunan ve arızalar ve bakım giderlerinin artması sebebiyle ekonomik açıdan değiştirilmesi gereken Ajans araçlarının yenilenmesi sağlanacaktır.

Bilişim Teknolojileri Altyapısının Geliştirilmesi

Yeni hizmet binası ihtiyaçlarına göre alınacak bilişim altyapısı ihtiyaçları ile beraber Ajansın kurumsal yönetim altyapısının oluşturulmasına yönelik otomasyon sisteminin alımı planlanmaktadır. 2017 yılında bilgi ve teknoloji altyapısının geliştirilmesine yönelik faaliyetler aşağıda yer almaktadır.

Ağ: Ajans merkezinin Yatırım Destek Ofisleri ile veri iletişiminin daha hızlı, kesintisiz olması ve güçlü internet erişimi sağlamak için şebeke kapsama alanına göre Ajans Ana Hizmet Binası ile Yatırım Destek

Ofislerine tesis edilen fiber ethernet/internet altyapısı güçlendirilecektir. Bu sayede daha hızlı veri transferi ve daha kaliteli video konferans görüşmeleri gerçekleştirilebilecektir.

KAYS: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Kalkınma Bakanlığı ile işbirliği çerçevesinde TÜBİTAK yardımı ile Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemine (KAYS) entegre edilen ve 2013 yılı çağrılarında uygulamaya alınan “Online Başvuru” ve “Değerlendirme” modülleri ile “İzleme ve Değerlendirme” modülü hali hazırda uygulanan ve 2017 yılında başlayacak olan güdümlü projeler ile önceki mali destek programları ve doğrudan faaliyet desteği kapsamında izlemesi devam eden projeler için kullanılmaya devam edilecektir. Yine işbirliği içerisinde devreye alınan “Bütçe Muhasebe” ve “İnsan Kaynakları” modüllerinin kullanımına aktif olarak devam edilecek ve kullanım için hazırlanacak yeni modüller konusunda gelişmeler takip edilecektir.

Güvenlik: Ajansın yazılım (anti-virüs) güvenliğinin yıllık lisans yenilemesi ile sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Ayrıca yetkisiz erişimler ve saldırılara, casus yazılımlara, istenmeyen e-postalara, bilgi hırsızlığına karşı gerekli önlemler alınacaktır. Ajans bilgi sistemleri verileri her hangi bir afet durumunda Ajans Ana Hizmet Binası dışında güvenli bir şekilde muhafaza altına alınması ve bilgi sisteminin sürdürülebilir olması amacıyla kurulan yedekleme sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemesi temin edilecektir.

Bilgisayarlar (İstemci ve Sunucu) ve Diğer Donanımlar: Yeni hizmet binasında Konferans Salonu, Eğitim ve Değerlendirme Salonları, Toplantı ve VIP Salonları, Görüşme Odaları ile beraber Danışma, Güvenlik, Sistem Odası gibi birimlerde ihtiyaç duyulacak donanımlar ve yeni personel alımlarına, eski bilgisayarların yenilenme ihtiyacına ve diğer ihtiyaçlara bağlı olarak Ajansta oluşacak masaüstü ve dizüstü gereksinimleri karşılanacaktır. İhtiyaca bağlı olarak mevcut sunucuların donanımlarının yenilenmesi, yazılımlarının güncellenmesi, disk ve bellek kapasitesinin artırılıp daha fazla veri saklamaları ve bu verilere daha kısa sürede erişilebilmesi sağlanacaktır. Yeni uygulama yazılımları sebebiyle ihtiyaç hissedilmesi halinde sanallaştırma teknolojilerinin uygulanarak sunucu sayısı arttırılabilecektir. Geniş veri depolama çözümleri için Storage (SAN) sistemleri uygulanması planlanmaktadır. Ajansın ihtiyaçlarına uygun olarak; yazıcı, tarayıcı, fotokopi cihazları, sunum cihazları ve taşınabilir diskler gibi ek donanım gereksinimleri karşılanacaktır.

İnternet Uygulamaları: Ajans faaliyetlerinin ve Ajans ile ilgili diğer hususların güncel olarak yayınlanarak kamuoyunun zamanında ve doğru olarak bilgilendirilmesini sağlayan (www.dika.org.tr) internet sitesinin altyapısı güçlendirilecek, kullanıcı dostu ve gelişmiş arayüz çalışmaları yapılacak ve mobil uygulama geliştirilecektir. Bununla birlikte Bölge illerinin yatırım ortamını sunan Yatırım Destek Ofislerinin web sayfası iyileştirme ve tasarım çalışmaları devam edecektir. Söz konusu sitelerde güncel yatırım haberleri yayınlanacak ve sitelerin geliştirilmesi sağlanacaktır. Ajans ana internet sitesi ile Bölge yatırım sitesi ve dört ile ait internet sitelerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi sağlanacaktır. Yatırım Destek Ofisleri tarafından güncellenen internet siteleri de Ajans merkezinden güncellenmeye başlanacaktır.

Bakım: Ajans bünyesinde mevcut bilgi iletişim teknolojileri altyapısının sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla gerekli bakım ve onarım faaliyetleri yürütülecek gerekli hizmet alımları yapılacaktır. Ajans araçlarının periyodik bakımı ve arızalarının giderilmesine yönelik faaliyetler bu kapsamda yerine getirilecektir.

Yazılım: Aktif olarak kullanılan EBYS ve KAYS yazılımlarının yanında personelin görev ve çalışmalarını yönetebileceği, birim başkanı ve Genel Sekreter tarafından personelin performansının ölçülebileceği ve Ajans iş süreçlerine uygun bir yazılımın geliştirilmesi ve uygulanması planlanmaktadır. Ajans bilgisayarları üzerinde çalışan işletim sistemleri, ofis yazılımları, veri tabanları, iletişim ve istatistik yazılımları ve diğer yazılımların gereksinimleri karşılanacak ve güncellemeleri gerçekleştirilecektir. Ajans'ın mekânsal ve sosyo-ekonomik analizleri gerçekleştirebilecek yazılım altyapısının geliştirilmesi

de hedeflenmektedir. Ajans'ta iletişim ve süreç yönetimini sağlayacak bilgisayar yazılımı yaptırılacak veya temin edilecektir.

A.5. Ajans Yeni Hizmet Binası

2016 yılı içerisinde Geçici Kabulü yapılarak faaliyete alınan Ajans Yeni Hizmet Binasının bilişim ihtiyaçları yanında ortaya çıkabilecek yapım, peyzaj çalışmaları ile mekanik ve elektrik/elektronik sistemlerin geliştirilmesine yönelik çalışmaların 2017 yılı içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.

A.6. Denetim

Bağımsız Denetim Raporuna ilişkin olarak İç Kontrol Sistemindeki eksikliklerin giderilmesi için İç Denetçi istihdamı planlanmaktadır.

İç Denetim

Ajansın iç denetimi 2017 yılı başında yapılacak personel alımı sonucunda istihdam edilecek İç Denetçi tarafından iç denetim plan ve programlarına uygun olarak gerçekleştirilecektir.

Dış Denetim

Ajansın dış denetimi uygun bulunacak bir bağımsız denetim firması tarafından 2017 Mart ayına kadar gerçekleştirilecektir.

Sayıştay Denetimi

Sayıştay Denetimi kapsamında Ajans'ta devam eden çalışmalar, Sayıştay tarafından yayımlanmış bulunan Düzenlilik Denetimi Rehberinin 10/04/2011 tarihli versiyonu kapsamında yürütülmektedir. 2017 yılında olası bir denetime hazır olmak açısından gerekli faaliyetler yürütülmektedir.

Mali Yönetim Yeterliliği

2011 yılında yürütülen hazırlık faaliyetleri sonucunda 'Mali Yönetim Yeterliliği' almaya hak kazanan Ajans'ta, yeterlilik kriterlerini sistemli hale getirmeye yönelik faaliyetlere 2017 yılında da devam edilecektir.

B. İletişim, Tanıtım, Dış İlişkiler ve Fonlar

B.1. İletişim

Ajans İletişim Stratejisi

Ajanslara verilen görev ve yetkiler göz önüne alındığında, özellikle TRC3 Bölge'sinde faaliyet gösteren ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla yakın ve etkin iletişim içerisinde bulunmak önemlidir. Bu açıdan önceki yıllarda kurulan iletişimin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması, sistematığe kavuşturulması ve sürdürülebilirliği sağlanacaktır. 2017 yılında **Ajans İletişim Stratejisi** oluşturulacak, Ajansın Bölgedeki imajını ve yerel algıyı ölçmeye yönelik olarak anketleri de içeren bilinirlik faaliyetleri sonraki yıllarda sistematik hale getirilmek suretiyle yürütülecektir.

Sosyal medya araçları kurumsal olarak iletişim ve tanıtım aracı olarak kullanılacaktır. Bölge'nin basın mensupları ile yakın iletişim kurulacak, kurumsal ziyaretler gerçekleştirilecek, basın mensuplarının Ajans faaliyetleri hakkında zamanında ve doğru şekilde bilgilendirilmeleri sağlanacaktır. Basın mensuplarına yönelik olarak dört ilde altı aylık ortak basın toplantıları organize edilecektir.

Ajans paydaşları gruplandırılıp paydaş veri tabanı güncellenerek mail grupları oluşturulacaktır. Profesyonel paydaş ilişkileri programları (CRM) geliştirilerek ve bunun için gerekli hizmet ve gayri maddi hak alımları yapılarak Ajans merkez ve YDO'larda kullanılması ve veri tabanı oluşturulması sağlanacaktır. CRM vasıtasıyla birincil, ikincil, üçüncül paydaşlar olarak hiyerarşik bir gruplama ile çalışma alanlarına göre sınıflandırmak suretiyle de yatay gruplandırma olmak üzere iki yöntem uygulanacaktır.

B.2. Tanıtım

Ajans Tanıtım Stratejisi

Ajans'ın faaliyetlerinin tanıtılmasında, ilgili faaliyet öncesi, sırasında ve sonrasında, doğru araçlarla ve doğru hedef kitleye etkin bir şekilde ulaşmaya çalışılacaktır. Ajans için yeni bir kurumsal kimlik çalışması yapılacak ve tanıtım materyallerinin hem Ajans ve Yatırım Destek Ofisleri hizmet binalarında hem de Bölge'deki kurum ve kuruluşlarda dağıtım yapılmak üzere güncellenerek 2017 yılı için üretilmesi sağlanacaktır. Ajans tanıtım materyallerinde kullanılan görsellerin daha yenilikçi ve tasarımının daha kaliteli olması sağlanarak yeni tanıtım materyalleri üretilcektir.

Ajansın özellikle Bölge bazında karşısında bulunan engellerin başında gelen bilinirlik hususunu bir engel olmaktan çıkarmak ve Ajansın amaçları doğrultusunda hizmet ettiği konularda daha verimli sonuçlar alabilmek adına tanıtım unsurlarını öne çıkarma ihtiyacı bulunmaktadır. Ajans, 2017 yılında bu ihtiyacı karşılamak üzere hedef kitlesine yönelik sürdürülebilir, sistematik ve etkin bir tanıtım stratejisi uygulayacaktır. Oluşturulacak **Ajans Tanıtım Stratejisinde** Süregelen Ajans tanıtım faaliyetlerinin niteliğinin artırılması, Tanıtım faaliyetlerinin çeşitliliğinin artırılması, Tanıtım faaliyetlerinin güncel koşullarla uyumlaştırılması, Yenilikçi tanıtım faaliyetlerinin tespit edilmesi ve uygulanması, Kurum çalışanlarının sürece dâhil edilmesi, Bölge algısının ölçümüne yönelik çalışmaların yürütülmesi, Tanıtım alanındaki çalışmalara katkı sağlayacak ulusal ve uluslararası etkinliklerin takip edilmesi ve Tanıtım faaliyetlerine yönelik veri tabanı oluşturulması hususları dikkate alınacaktır.

Ajans tanıtım faaliyetleri kapsamında, "GAP Bölgesi Turizm Odaklı Tanıtım ve Markalaşma Projesi" çerçevesinde TRC3 Bölgesi'nde kırsal turizmin tanıtılmasına yönelik tanıtım materyalleri hazırlanacaktır. İllerin kendine özgü yöresel ürünlerinin markalaşmasına yönelik eylem planı hazırlanacak ve ilgili kurum/kuruluş ve STK işbirliği ile pazarlama stratejileri belirlenecektir.

Yerel Tanıtım Faaliyetleri

Özellikle son iki yıldır Bölgede yaşanan güvenlik sorunları, çözüm süreci ile birlikte oluşan Bölgenin olumlu imajının yeniden gerilemesine sebep olmuştur. Ancak huzur ve güven ortamının tesisi ile Bölge algısının yeniden olumluya döneceği öngörülmektedir. Bölgede yaşamın güven ortamında devam ettiğinin en büyük göstergesi olan sosyal etkinliklerin teşvik edilmesi, bu olumlu havanın gelmesine ivme kazandıracaktır. Bu sebeple Mardin Uçurtma Festivali, Çelbira Bağ Bozum Festivali, Bilali Şenlikleri, Kiraz Festivali, Mardin Masalçılar Buluşması ve Mardin Çocuk ve Gençlik Tiyatro Festivali gibi yerel tanıtım faaliyetlerinin desteklenmesi sağlanacaktır.

B.3. Dış İlişkiler ve Fonlar

TRC3 Bölgesinin değişen profiline paralel ortaya çıkan yeni fırsatların değerlendirilmesi ve kurumsal açıdan ihtiyaç duyulan gereksinimlerin tekrar önceliklendirilerek karşılanması amacıyla 05.09.2016 tarihli Yönetim Kurulu kararı ile Tanıtım ve İşbirliği Birimi lağvedilmiş ve yerine Dış İlişkiler ve Fonlar adıyla yeni bir birim kurulmuştur. Birimin 2017 yılı faaliyetleri için belirlediği öncelikler aşağıdaki gibidir:

- IPA II (2014-2020) döneminde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi (IKGSOP) ve Rekabetçilik ve Yenilikçilik (RYSOP) Sektörel Operasyonel Programları için Coğrafi Odaklanma Yaklaşımı çerçevesinde, TRC3 Bölgesinden sunulacak projelere aracılık edilmesi, ilgili paydaşlarla koordinasyon sağlanması, toplantılar tertip edilmesi ve proje geliştirilmesi,
- Türkiye'nin 2014-2020 yılları arasında katılım sağlayacağı AB Birlik Programları Erasmus+ Programı, Ufuk 2020 Programı, İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği (COSME) Programlarının izlenmesi ve TRC3 Bölgesi kamu, özel ve sivil toplum kurum ve kuruluşları ile koordinasyon sağlanması, toplantılar tertip edilmesi ve proje geliştirilmesine teknik destek sağlanması,
- Avrupa Birliği Programları dışında kalan uluslararası hibe ve fonların izlenmesi ve TRC3 Bölgesi kamu, özel ve sivil toplum kurum ve kuruluşları ile koordinasyon sağlanması, toplantılar tertip edilmesi ve proje geliştirilmesine teknik destek sağlanması,
- Ajansımızın kurumsal kapasitesinin geliştirmesi ve TRC3 Bölgesi sosyoekonomik profiline katkı sunabilecek uluslararası düzeyde Bölgenin tanıtımı ve Bölgede ortak sektörel ve tematik alanlarda proje geliştirilmesi odaklı ikili ve çoklu işbirlikleri geliştirilmesi,
- Türkiye'nin katıldığı ikili veya çok taraflı uluslararası programlara, protokollere (AB Programları dâhil) ilişkin araştırma ve inceleme çalışmaları yapılması, bu programlara ilişkin faaliyetlerin Bölgede tanıtılması amacıyla toplantılar tertip edilmesi; Ajans ve Yatırım Destek Ofisleri'nin internet sitelerinde tanıtım yapılması, Bölgedeki paydaşları bilgilendirilmesi, bu programlar kapsamında, Bölgedeki kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması ve proje geliştirilmesine teknik destek verilmesi,
- Ajansın uluslararası platformda tanıtımına ve bilinirliğini artırmaya yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi, Ülke içinde ve dışında düzenlenen uluslararası yurt dışı fuarlarının izlenmesi ve TRC3 Bölgesinin potansiyel sektörel yatırım alanlarının tanıtımı ve Ajans ve TRC3 Bölgesi kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı hususunda bilgilendirme ve koordinasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi.

IPA II Destekleri Kapsamında Proje Geliştirilmesi

IPA II Döneminde Çevre, Rekabetçilik ve Yenilikçilik ile Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politika alanlarında hazırlanan programlar için **coğrafi odaklanma yaklaşımı** benimsenmiş ve bu kapsamda Bölgemizin de içinde yer aldığı dört bölge (TRB1, TRB2, TRC2, TRC3) için özel bir programlama çalışmasının yürütülmesi hedeflenmiştir. Bu bölgelerde hazırlanan projelere, operasyon çağrısı değerlendirme sürecinde ilave puanlar verilerek pozitif ayrımcılık uygulanması ve hibe programlarında bu projelere daha yüksek eş-finansman oranı sağlanması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Program Otoritesi Olduğu Rekabetçilik ve Yenilikçilik Sektörel Operasyonel

Programı (RYSOP) için Proje Teklif Çağrısı Yönteminin yanında Coğrafi odaklanmanın benimsendiği bölgelerde Merkezi Kamu Kurumları ile Doğrudan Müzakere Yöntemi uygulanacaktır. Doğrudan Müzakere Yöntemi için, kalkınma ajanslarının kendi projelerini geliştirmelerinin yanı sıra, kolaylaştırıcı rol üstlenerek Bölge'den gelebilecek projeleri olgunlaştırmaları ve Proje Havuzuna katkı sunmaları beklenmektedir.

TRC3 Bölgesi özelinde oluşturulacak Proje Havuzu için, muhtemel başvuru sahipleri ile bir araya gelinmeye başlanmıştır. Proje konularının olgunlaştırması süreçlerine teknik destek verilmekle birlikte sürdürülebilir uzun vadeli çalışmayı da sağlayacak şekilde AB ve dış fonlar konusunda bir Bölgesel Proje Ekibinin oluşturulması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, 2016 yılında kurulan **Ajans-Üniversite İşbirliği Platformu** ve 2017 yılında tesis edilecek olan **İlçe Proje Ofisleri** de aktif olarak kullanılacaktır.

Bölgesel, ulusal ve uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi sağlanacak, AB fonları başta olmak üzere bölgesel kalkınmaya etki edecek Ajans dışı fonların projeler yoluyla Bölgeye çekilmesine özel önem verilecektir. Avrupa Birliği katılım öncesi mali yardım aracı olan IPA kapsamında belirlenen sektörel operasyonel programlar doğrultusunda ve Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda geliştirilen Coğrafi Odaklanma yaklaşımı önceliklenerek Bölgedeki paydaşlarla işbirliği içerisinde proje geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.

Coğrafi Odaklanma yaklaşımının benimsendiği **İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Sektörel Operasyonel Programı (IKGSOP) (2014-2020)** kapsamında, Ajans tarafından 2013 yılında ön kabul alan TRC3 Bölgesi Genç İstihdamını Destekleme Projesi, 2016 yılı sonunda Program Otoritesi olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bildirimini ile IPA II döneminde tekrar değerlendirmeye alınmış ve projenin revize edilmesine başlanmıştır. Raporlama dönemi ve 2017 Çalışma Programı çerçevesinde proje çalışması sürdürülecektir. Bununla birlikte program içinde yer alan eğitim ve sosyal yapı aksiyonlarına yönelik proje geliştirilmesi ve Bakanlığa sunulması planlanmıştır.

Coğrafi Odaklanma yaklaşımının benimsendiği bir diğer program olan **Rekabetçilik ve Yenilikçilik Sektörel Operasyonel Programı (RYSOP) (2014-2020)** kapsamında 2016 yılı temmuz ayında Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın talebi ile Programa yönelik 4 adet proje fikri konsept notu hazırlanarak Bakanlığa gönderilmiştir. Bakanlığın değerlendirme çalışmaları devam etmektedir. Bununla birlikte Program çerçevesinde TRC3 Bölgesinde desteklenen turizm ve özellikle imalat sanayine yönelik Bölgenin önde gelen illeri Batman ve Mardin illerinde proje geliştirilmesi ve Bakanlığa sunulması planlanmıştır.

AB Birlik Programları ve Diğer Dış Fonlarla İlgili Proje Geliştirilmesi

AB Birlik Programları ve diğer dış fonlardan da Bölgeye kaynak aktarılabilmesi amacıyla Bölgedeki paydaşlarla işbirliği içerisinde proje geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Paydaşların teknik kapasiteleri göz önüne alınarak proje konsepti oluşturma sürecinden uygulama sürecine kadar katkı sağlayıcı bir rol üstlenilecektir. Ajans bu rolü üstlenirken olabildiğince yararlanıcının projelerini kendi başlarına sürdürebilecekleri bir seviyeye gelmelerini hedefleyecektir. Bölgede genç istihdamın desteklenmesine yönelik geliştirilen AB projesi Bölge üniversitelerinin işbirliğiyle yürütülecektir. Yerel öncelikler ve kamu yararı doğrultusunda faaliyet gösteren STK'lar ile kamu kurumları arasında ortak projeler geliştirilmesine yönelik faaliyetler etkinleştirilecektir.

Dış Fonlara Yönelik Kurumsal Kapasite Geliştirme Eğitimleri

2017 yılı içerisinde TRC3 Bölgesi'nin özelde AB Hibeleri ve diğer uluslararası fonlara yönelik proje hazırlama ve işbirliği geliştirmelerine yönelik ve genelde kurumsal kapasiteyi arttırmaya yönelik kapsayıcı eğitimler düzenlenmesi planlanmıştır. Planlanan eğitimler aşağıdaki tabloda detaylandırıldığı gibidir:

Tablo 5. AB Hibeleri ve Diğer Uluslararası Fonlara Yönelik Bölgenin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması İçin Düzenlenecek Eğitimler

No	Eğitimin Konusu	Hedef Grup(lar)
1	AB Hibe Programları Kapsamında Proje Destekleri (AB Bakanlığı)	Kamu/STK
2	AB Hibe Projeleri ve Proje Hazırlama Eğitimi	STK ve KOBİ'ler
3	Birlik Programları (AB Bakanlığı)	Kamu/Özel Kesim/STK

B.4. Çalışma Ziyaretleri

Yurtdışı Pazar Geliştirme ve Sektörel Fuar Ziyaretleri

2017 yılında, yurt dışı ziyaretleri daha çok pazar olanaklarının geliştirilmesi ve ekonomik işbirliğinin tesis edilmesine yönelik olarak çeşitlendirilecektir. Pazar geliştirme faaliyetleri kapsamında gıda, tarım ve hayvancılık ve endüstriyel hammaddeler (doğal taşlar) sektörlerinde gerek pazar geliştirme gerekse de know-how transferi için Ekonomi Bakanlığınca desteklenen ve aşağıda verilen tabloda yer alan fuarlar içerisinde toplam 2 adet fuara Ajansın katılımı planlanmaktadır. Bölge yatırımcılarının yeni pazarlarda faaliyet göstermeleri sürecini başlatmak ve kolaylaştırmak amacı ile yatırımcılar için ilgili pazarlarda araştırmalar yapılması, ikili görüşmeler organize edilmesi, gerektiğinde fuarlardan stant yeri kiralanması ve yabancı tanıtım materyali hazırlanması faaliyetleri yürütülecektir. Fuar ziyaretlerine yerel gıda imalatı sanayi, ilgili meslek odası temsilcilerinin ve Ajans Yönetim Kurulu üyeleri ile personelinin katılması, ziyaretlerde eş zamanlı olarak kurum/kuruluş ziyaretleri yapılarak işbirliklerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Tablo 6. Yurtdışı Pazar Geliştirme ve Sektörel Fuar Ziyaretleri İçin Önerilen Yerler

No	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Konusu	Şehir	Ülke
1	21.02.2017	25.02.2017	Gıda	Dubai	BAE
2	30.05.2017	02.06.2017	Gıda ve Gıda Ekipmanları	Tahran	İran
3	12.09.2017	15.09.2017	Gıda ve İçecek, Gıda Teknolojileri, Gıda İşleme Sist.	Moskova	Rusya Federasyonu
4	28.09.2106	01.10.2016	Doğal Taş ve Teknolojileri	Verona	İtalya
5	10.10.2017	13.10.2017	İraq Agro Food	Erbil	Irak
6	16.10.2017	20.10.2017	Gıda Ürünleri, İçecekler, Unlu Mamuller, Dondurulmuş Gıdalar, Gıda Ekipmanları	Paris	Fransa
7	07.11.2017	09.11.2017	Gıda Teknolojileri ve Paketleme	Dubai	BAE
8	08.11.2016	11.11.2016	Doğaltaş, Mermer	Shuitou	Çin
9	21.11.2017	24.11.2017	Gıda	Cidde	S.Arabistan
10	05.12.2017	07.12.2017	Gıda	Abu Dhabi	BAE

Bu başlıkta yapılacak olan faaliyetlerle birlikte;

- Ajans personelinin gıda, madencilik, yapı malzemeleri ve tekstil sektörlerinde Afrika-Ortadoğu pazarında uzmanlaşması sağlanacaktır.
- Irak pazarına bağımlı Bölge yatırımcılarımızın yeni pazar arayışlarına etkili bir destek verilmiş olacaktır.

- Belirlenen fuarlara katılım hususunda isteksiz olan Bölge yatırımcılarının teşvik edilmesi sağlanmış olacaktır.
- Yeni pazarlarda yeni iş bağlantıları yapılmasına katkı sağlanmış olacaktır.
- Bölge yatırımcılarına yurtdışı pazar araştırma ve fuara katılım deneyimi kazandırılmış olacaktır.

TRC3 Bölgesi'nin Yurt Dışında Tanıtımı ve Turizm Fuarlarına Katılım

Bölge'nin turizm alanında tanıtılmasına katkı sağlamak amacı ile 2017 yılında gerçekleştirilecek olan ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca iştirak edilmesi ilan edilen aşağıda verilen tabloda yer alan fuarlar içerisinde 2 adet fuara katılım sağlanması planlanmıştır. Bu çerçevede İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla organizasyon, insan kaynağı ve nitelikli tanıtım materyali sağlanması faaliyetlerine yönelik gerekli koordinasyon sağlanacaktır.

Tablo 7. TRC3 Bölgesi'nin Yurt Dışında Tanıtımı Amacıyla Önerilen Fuarlar

No	Konusu	Ülke	Şehir	Tarihler	Müşavir/Ataşelik
1	ITB Berlin Turizm Fuarı	Almanya	Berlin	08-12 Mart 2017	Berlin Kültür Müşavirliği
2	MITT Moskova	Rusya	Moskova	14-16 Mart 2017	Moskova K.ve T.Müşavirliği
3	BIT Milano Turizm Fuarı	İtalya	Milano	02-04 Nisan 2017	Roma K.ve T.Müşavirliği
4	Arabian Travel Market (ATM)	B.A.E.	Dubai	24-27 Nisan 2017	Dubai K.ve T.Müşavirliği
5	(WTM) Londra Fuarı	İngiltere	Londra	07-09 Kasım 2017	Londra K.ve T.Müşavirliği

Turizm Fuarlarına ilgili kamu, özel sektör ve sivil toplum temsilcilerinin ve Ajans Yönetim Kurulu üyeleri ile personelinin katılımı, ziyaretlerde eş zamanlı olarak kurum/kuruluş ziyaretleri yapılarak işbirlikleri geliştirilmesi planlanmaktadır.

Tematik Yurt Dışı Çalışma Ziyaretleri

Ajansın TRC3 Bölgesinde desteklediği/yürüttüğü kırsal kalkınma ve turizm gibi sektörel ve tematik konulu projelerin başarılı örneklerinin yerinde incelenmesi ve ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri ile işbirlikleri tesis edilerek yerelde geliştirilen projelere teknik destek sağlanması ve tecrübe paylaşımını hedefleyen çalışma ziyaretlerinin düzenlenmesinin faydalı olacağı ön görülmektedir. Bu sebeple 2017 yılı içerisinde, aşağıdaki tabloda belirtilen çalışma ziyaretlerinden birine yerel idare temsilcileri, ilgili Yönetim Kurulu üyeleri ve Ajans personelinin katılımı ve ziyaretlerde yerelde yürütülen projelere yönelik olarak proje odaklı işbirliklerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Tablo 8. Tematik Yurtdışı Çalışma Ziyaretleri İçin Önerilen Yerler

No	Konusu	Ülke	Tarihler
1	Yöresel Tarım ve Gıda Ürünlerinin Ekonomik Ederinin arttırılması/ Başarılı Örnekler/ Yerel Ekonomik Kalkınma	Fransa/İtalya	Ağustos 2017
2	Prag'da 2 gün inceleme ve TRC3 Bölgesi Tarihi ve Kültürel Değerlerinin Tanıtımı kapsamında Prag Şehrindeki Örnek Uygulamaların İncelenmesi/ ITB Berlin turizm fuarına katılım	Çek Cumhuriyeti/ Almanya	05-12 Mart 2017

B.5. İşbirliğinin Geliştirilmesi

Bölge’de yasal yaptırımlar olmaksızın ortak çıkar ve amaca dönük işbirliği bölge kalkınması için temel bir gereksinimdir. TRC3 Bölgesi’ndeki kamu kurum ve kuruluşları, birlikler, odalar ve diğer kamu hizmeti sağlayan özerk teşekküller, sivil toplum kuruluşları, özel kesim, üniversiteler ve diğer yerel aktörlerle işbirliğinin tesisi Ajans’ın işbirliği stratejisinin önemli bir önceliğini teşkil etmektedir. Bölge’de işbirliği kültürü yetersizdir. Ortaklık yoluyla projeler üreterek hayata geçirme, ortak faaliyetler gerçekleştirme Ajans’ın destek araçlarıyla işbirliğini artırmaya yönelik girişimlerin desteklenmesine öncelik verilecektir. Bölge Planı’nda da öne çıkan sorunların çözümü ilgili kurumların işbirliği geliştirmesi ile mümkün olacaktır. Bu bağlamda da Ajans, geçmişten gelen işbirliği yoksunluğunun giderilmesinde ve kurumların birbirlerine önyargısının yıkılmasında katalizör görevi görmesi bakımından çok önemli bir rol üstlenmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi için de Ajans tüm insan kaynağı ile tutarlı sistematik bir yöntem izlemelidir. Bu bağlamda Ajansın hem kurum içi iletişim stratejisi hem de kurumlar arası iletişim stratejisi oluşturması ve uygulaması ve takibinin yapılması gerekmektedir. Bunun ön hazırlığı olarak da Ajansın kurumsal değerlendirme ve paydaş analizlerinin yapılması planlanmaktadır.

Kurumsal Değerlendirme Analizi ve Paydaş Analizi

Kurumsal Değerlendirme Analizi: 2017 yılında paydaşların Ajansa yönelik genel değerlendirmesinin hangi yönde olduğunun ölçümü yapılacaktır. Bu sayede doğru iletişim stratejisinin oluşturulmasına yardımcı bir ölçüm aracı geliştirilecektir.

Paydaş Analizi: Bu çalışma ile bilgi, görüş ve beklentileri belirlenmek istenen paydaş kitlesine ilişkin sistematik bir şekilde veri toplanması amaçlanır. Paydaş analizi, önceden belirlenmiş sorular ve standart hale getirilmiş bir anket formu aracılığıyla paydaşlardan sayısallaştırılabilecek bilgi toplamaya hizmet eder. Paydaş anketlerinde elde edilen sayısal bilgiler, çeşitli yöntem ve araçlar kullanılarak analiz edilir ve stratejik planın hazırlık, uygulama ile izleme ve değerlendirme süreçlerinde ihtiyaç duyulan bilgilerin elde edilmesi için kullanılır. Bu bakımdan gerek iletişim stratejisinin oluşturulmasında gerek Bölge Planı’nın hayata geçirilmesine yönelik projelerin uygulanmasında paydaşların beklentileri ve eğilimlerini bilmek önemlidir. Kurumlar arası iletişim analizi de bu çalışma kapsamında gerçekleştirilebilecektir. Kurumlar arası işbirliğini artıracak stratejiler bu çalışma ile de belirlenmiş olacaktır.

Kurumsal Düzeyde İkili ve Çoklu İşbirlikleri Geliştirilmesi

Ajansın kurumsal kapasitesini geliştirmesi ve TRC3 Bölgesi sosyoekonomik profiline katkı sunabilecek uluslararası düzeyde Bölgenin tanıtımı ve Bölgede ortak sektörel ve tematik alanlarda proje geliştirilmesi odaklı ikili ve çoklu işbirlikleri geliştirilmesi planlanmıştır.

GAP EP kapsamında yer alan faaliyetler çerçevesinde GAP BKİ ile işbirliği çalışmaları yürütülmektedir. Bununla birlikte FAO ve TEPAV ile işbirlikleri geliştirilmiştir. 2017 yılında GAP BKİ ile ortak çalışmalar yürütülmeye devam edilecek olup UNDP, UNWTO ve FAO ile yeni işbirliklerinin tesis edilmesi hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra OECD Girişimcilik, KOBİ’ler ve Yerel Kalkınma Merkezi ile sürekli bir işbirliği ilişkisinin tesis edilmesi konusunda çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

C. Planlama, Programlama ve Koordinasyon

Ajans 2017 yılında Bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik olarak sektörel, tematik ve mekansal analiz çalışmaları hazırlayacak veya hizmet alımı yoluyla hazırlatacaktır. Bu doğrultuda TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen öncelikler esas alınarak Bölgesel Rekabet Edebilirlik ve Ekonomik Gelişme, Sosyal ve Beşeri Kalkınma, Mekânsal Gelişme ve Sürdürülebilir Çevre ile Yönetişimin ve İşbirliklerinin Geliştirilmesi üst başlıklarında nitelikli ve kapsamlı araştırma, analiz ve strateji geliştirme çalışmaları yürütülecektir.

C.1. Sektörel Analiz Çalışmaları

TRC3 Bölgesinde Tarımsal Verimliliğin Artırılması

Bölgede tarımsal verimliliği etkileyen en önemli unsurlardan biri yanlış tarım uygulamalarıdır. Özellikle gübrelemede bilinçsiz ve aşırı kullanım, başta verim artırıcı gibi görünse de uzun vadede toprakta ve yer altı sularında yarattığı zarar göz önünde bulundurulduğunda bu hususta alınması gereken önlemlerin kritik önem taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Bilinçsiz ve aşırı gübre kullanımı; toprakta mevcut elementler dengesinin bozulmasına, toprakta bulunan makro ve mikro faunanın zarar görmesine, canlı toprak organizmalarının yok olmasına, toprakta ağır metal birikimine ve ekonomik açıdan da çiftçilerin maliyetlerinin artmasına sebep olmaktadır. Mardin ilinde buğday yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapılması sebebiyle öncelikli olarak bu alanlarda yanlış gübreleme ile ilgili durum tespiti yapılacaktır. Buğday yetiştiriciliği yapılan alanlardan toprak, buğday sap ve tane örnekleri analiz edilerek mevcut besin elementi durumu tespit edilecektir. Elde edilen sonuçlara göre her bölge için ayrı ayrı gübreleme programı oluşturularak çiftçilere aktarılması ve çiftçilerin mevcut duruma göre doğru gübreleme tekniği uygulaması yapılması sağlanacaktır.

Tarımsal verimlilik konusunda yapılacak bir diğer çalışma ise Bölgede katma değeri yüksek ürün yetiştiriciliğinin teşviki için, Bölgede yetiştirilebilir ürün deseninin ortaya çıkarılmasıdır. Kinoa bitkisi, yüksek dağlık alanlardan, deniz seviyesine kadar olan, ılıman, yağışlı, sıcak ve kuru, soğuk ve kuru, her iklime adapte olabilen kurak ve tuzlu topraklarda da çok rahat tarımı yapılabilen bir tahıl ürünüdür. Gün geçtikçe ülkemizde ve dünyada talebi hızla artmaktadır. Dekar başına 500-700 kg ürün elde edilebilen Kinoa bitkisinin Bölgedeki tarımsal verimliliğin artırılmasında kullanılabilirliği araştırılacaktır.

TRC3 Bölgesinde Bağcılığın Geliştirilmesi

TRC3 Bölgesi, Türkiye bağcılığında yerel çeşitleri ile zengin bir bağcılık kültürüne sahiptir. Ancak bununla birlikte üzüm rekoltesinde son yıllarda sürekli görülen düşüş, bağcılığın geliştirilmesi noktasında önlemler alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bölgede yerli/geleneksel bağcılık yapılmakta ve bağlar genellikle daha önce üzerinde ya hiç ya da yeterli çalışma yapılmamış ve özellikleri genellikle bilinmeyen mahalli çeşitlerden oluşmaktadır. Geleneksel bağların olumsuz toprak ve çevre şartlarına uyumları, aşılı asma fidanlarına göre çok daha iyi olmakla birlikte bitki zararlılarına (floksera, nematod gibi) dayanımları oldukça düşüktür. Yapılacak çalışma ile Bölgede yetiştiriciliği yapılan ve her biri birer gen kaynağı olan, özellikle ıslah çalışmalarında ana materyal olarak kullanılacak çeşit ve/veya tiplerin tespit edilmesi ve bu çeşit ve/veya tiplerden elde edilecek aşılı fidanlarla bunların kaybolmalarını önlemek için modern anlamda bir "çeşit koleksiyon bağı" oluşturulması sağlanacaktır.

Sınır Ötesinde Yaşananların Bölge'deki Dış Ticarete Etkileri-Yeni Pazar İhtiyaçları

2013 yılında gerçekleştirilen TRC3 Bölgesi Sanayi Envanteri anket çalışmasında, Bölge'deki sanayici ve iş adamları ile yapılan görüşmelerde, daha çok Suriye ve Irak konusunda bilgi sahibi oldukları ve bu sebeple bu bölgeler ile dış ticaret yapmayı tercih ettikleri görülmüştür. TRC3 Bölgesi aynı zamanda konum itibari ile ticari ilişkiler konusunda daha çok Suriye ve Irak ile irtibatlıdır. Bölge içerisinde üretilen malların %98'i Irak'a ihraç edilmektedir. Bölge içerisinde üretilen ürünlerin ihracatında en

önemli sorun tek pazara olan bağımlılıktan kaynaklanan yüksek orandaki risktir. Örneğin, Türkiye ile Suriye arasında 2003-2011 yılları arasında sürekli artış gösteren dış ticaret göstergelerinde, bu tarihten sonra Suriye'deki iç savaşın ortaya çıkmasıyla keskin bir düşüş yaşanmıştır. Özellikle ihracatın tek bir pazara olan bağlılığının azaltılması amacıyla Bölge'deki sanayici ve iş adamlarının alternatif pazarlar ve dış ticaret olanakları hakkında bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Bu sebeple Bölge için alternatif pazarlar ve bu pazarların ticaret olanakları hakkında bir çalışma hazırlanarak bu ihtiyacın karşılanması sağlanacaktır.

TRC3 Bölgesi Rekabetçi Sektörler Analiz Çalışması

Rekabetin sınırların ötesine doğru itilmesi, sadece işletmelerin değil kentlerin, ülkelerin ve dolayısı ile bölgelerin ekonomilerinin gelişimini ve bunların rekabet güçlerini gündeme taşımıştır. Bu bağlamda ülkelerin ve bölgelerin sürdürülebilir bir rekabet avantajı kazanabilmeleri, hem yerel hem de uluslararası arenada konumlarını yeniden tanımlamalarına ve rekabetçi üstünlüklerini belirlemelerine bağlıdır. Bu amaçla yapılacak analiz çalışması ile, TRC3 Bölgesinde yerel potansiyelleri harekete geçirecek, kaynakların etkin kullanımını sağlayacak ve ulusal kalkınma planlarının önceliklerini oluşturup bölgesel gelişmeyi hızlandıracak olan rekabetçi sektörlerin belirlenmesi ve ülke genelinde Bölgenin bu sektörlerdeki payının açığa çıkarılması hedeflenmektedir. Bölgede yerleşik sektör içi verimlilik düzeylerinin artırılması; rekabet gücü daha yüksek, ithalat bağımlılığı daha düşük ve dünya pazarlarında ihracat payını yükseltebilen bir üretim yapısına ulaşmasını hedefleyen bir rekabetçi sektörler analiz çalışması hazırlanacaktır.

TRC3 Bölgesi Kümelenme Analizi

Kümelenme son yıllarda ülkemizde en önemli bölgesel gelişme araçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Kümelenme alanındaki analiz çalışmaları 2012-2013 yıllarında olduğu gibi Kalkınma Bakanlığı ve GAP ile eşgüdümlü bir şekilde yürütülecektir. Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, Ajans uzmanlarından oluşan kümelenme çalışma grubu, ulusal düzeyde her bir bölgede gerçekleştirilecek kümelenme çalışmalarının eşgüdüm içerisinde ve ajanslar arası bilgi paylaşımıyla yürütmesini sağlayacaktır. Bölge'deki işletmelerin ortak tasarım, üretim, ARGE, test-analiz merkezleri kurması; ortak tedarik, pazarlama, ihracat, gibi alanlardaki işbirlikleri ve kümelenmeyi kolaylaştıracak faaliyetleri ilgili kurumların koordinasyonunda desteklenecektir. Bu kapsamda Kalkınma Bakanlığı ve UNDP işbirliği ile hazırlanan Küme Tanılama Rehberi kullanılarak tespit edilen kümeler desteklenecek ve gelişmeleri izlenecektir. Ayrıca Bölge'de potansiyeli olduğu belirlenen Mardin Bulgur Kümesi, Mardin Turizm Kümesi ve Batman Hazır Giyim Kümesi gibi kümeler için detaylı küme analizleri yapılacaktır.

TRC3 Bölgesi Yenilenebilir Enerji Kaynakları Araştırması

Bölgemizde potansiyel arz eden ve özellikle yenilenebilir niteliğe sahip enerji kaynaklarının ve potansiyel kullanım alanlarının araştırılması ve raporlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda güneş ve rüzgar enerjisi, petrol kuyularından çıkan sıcak suyun tarım sektöründe alternatif enerji kaynakları olarak kullanımı ve jeotermal vb. diğer potansiyel kaynakların değerlendirmesini içermesi planlanmaktadır.

Ekonomik Göstergeler Bülteni

TRC3 Bölgesinin ekonomik verilerini içeren ve 2014 yılında aylık ve 2015 yılında üç aylık dönemler halinde hazırlanan Ekonomik Göstergeler Bülteni, içeriği zenginleştirilmek ve geliştirilmek suretiyle üç aylık dönemler halinde hazırlanmaya devam edilecektir.

Bölge Potansiyelinin Tespitine Yönelik Sektörel Araştırma Faaliyetleri

Ajans daha önce Doğrudan Faaliyet Desteği ile yürüttüğü Bölge potansiyelinin tespiti çalışmalarının önemli bir kısmını istenen sonucun daha etkin ve verimli bir şekilde elde edilebilmesi açısından hizmet alımı yoluyla temin edecektir. Bölgenin enerji, maden, sanayi, turizm ve ticaret potansiyelinin

tespitine yönelik Ajansın hizmet satın alarak daha etkin bir şekilde yürüteceği daha spesifik faaliyetler bu kapsamda ele alınacaktır.

C.2. Tematik Analiz Çalışmaları

TRC3 Bölgesi İl Bazlı Sosyal Analiz Çalışması

2015 yılında başlanan ve Bölgenin il bazında nüfus, eğitim, sağlık, güvenlik ve adalet, vatandaşlık, istihdam, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, gelir dağılımı, fırsat eşitliği, yoksulluk, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, sivil toplum, sosyal hareketler, sosyal hayat, kültür, iletişim toplumsal cinsiyet eşitliği ve gündelik hayat konularını içerecek şekilde sosyal çevrenin mevcut durumu ile sosyal çevrede öne çıkan hususlar ve etkileşimlerinin değerlendirilmesine yönelik Sosyal Analiz Çalışması tamamlanacaktır. Çalışmada illere ilişkin veriler sunulduktan sonra değişkenler bazında o ile özgü özelliklere vurgu yapılması ve ilin farklılığının olduğu düşünülen değişkenlerin özellikle ele alınması öngörülmektedir. Bu kapsamda gerekli görüldüğü takdirde; yoksulluk, gelir dağılımı ve fırsat eşitliği, dezavantajlı gruplar, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konularda hizmet alımı yoluyla derinlemesine analiz çalışması yapılabilecektir. Bu kapsamda Bölge üniversitelerinin ve işbirliği kuruluşlarının teknik kapasitelerinden yararlanılarak yapılan analiz geliştirilecektir.

TRC3 Bölgesinde Sosyal Rehabilitasyon

TRC3 Bölgesi'nde genel anlamda yaşanan sosyal sorunların ve etkilerinin tespit edilmesi ve özellikle çocuk ve gençlerin yaşanan toplumsal olaylarda yer almalarının altında yatan sebeplerin ortaya çıkarılması amacıyla "TRC3 Bölgesi'nde Sosyal Yaşamı Etkileyen Sorunların Sebepleri ve Çözüm Önerilerinin Tespiti" konulu bir çalışma başlatılmıştır. Halihazırda devam eden çalışma neticesinde özellikle Bölge'deki çocuk ve gençlerin kazanılması ve olaylara yine/yeni katılımların önlenmesi için atılabilecek somut adımlara yönelik çözüm önerilerinin ortaya konması hedeflenmektedir. Sorunun çözümü noktasında sosyal açıdan atılması gereken adımların etkin ve etkili bir şekilde yapılabilmesi için Sosyal Rehabilitasyon çalışması başlatılacaktır.

Suriyeli Sığınmacıların Sosyoekonomik Görünümü ve Bölgeye Entegrasyonu

2011 yılından bu yana Suriye'de yaşanan iç savaş neticesinde ülkesini terk etmek zorunda kalan 2 milyonu aşkın kişi Türkiye'nin çeşitli illerinde çadır kentlerde, konteynerkentlerde veya şehirlerde yerel halk ile iç içe yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Bölgemiz illerinde de bulunan ve geçici koruma statüsü verilen Suriyeli sığınmacılar, buldukları bölgelerde çeşitli sosyoekonomik değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu değişimlerin ve etkilerin Bölgemizdeki yansımalarının tespiti amacıyla, Bölgemizdeki Suriyeli Sığınmacıların sosyoekonomik görünümü ve Bölgeye entegrasyonuna yönelik analiz çalışmaları yürütülecektir.

Kırılgan Gruplara Yönelik Sosyal Entegrasyon Çalışmaları

Kırılgan gruplar içerisinde yer alan çocuk, genç, kadın, engelli ve yaşlılara Ülkemiz genelinde sunulan imkânlar çok sınırlı olmakla birlikte, Bölgemizde bu gruplar Ülke ortalamasına kıyasla çok daha dezavantajlı konumdadırlar. Ülke ortalaması %24,9 olan 0-14 yaş arası nüfus, Bölgemizde %38,8'lik oran ile Türkiye'deki en yüksek orana sahiptir. Buna karşın, Bölge'de, çocukların okul dışında fiziksel ve zihinsel gelişmelerini sağlayacak olanaklar oldukça kısıtlıdır. Benzer şekilde Türkiye ortalaması %25 olan 15-29 yaş arası nüfus oranı Bölgede %30'dur. Bölgede genç nüfus bu denli yüksek olmasına karşın, gençlere sunulan sportif, sosyal ve kültürel faaliyetler ile iş olanakları oldukça yetersizdir. Bu nedenle Bölge'deki gençlerin çoğunluğu göç etme eğilimindedir. TRC3 Bölgesi'nde kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik hayata katılımını ifade eden gösterge değerleri (hane halkı büyüklüğü, ilk evlenme yaşı, doğurganlık hızı, vb), bu konuda Avrupa Birliği standartlarının çok gerisinde olan Türkiye standartlarının da gerisindedir. Bölgedeki kırılgan grupların mevcut durumları ve sosyal entegrasyonları için alınabilecek tedbirlere yönelik derinlemesine analiz çalışmaları yürütülecektir.

Birlikte Yaşama Kültürü: Mardin Örneği

Mardin şehri, tarih boyunca farklı din, dil ve kültürlerin beşiği olmuştur. Farklı etnik ve dinsel yapılara ev sahipliği yapan bu şehir, geçmişten bu güne Müslüman, kadim Hıristiyanlardan olan Süryaniler ve Ermenilerle birlikte ortak yaşamın en önemli örneklerinden birisini oluşturmuştur. Tarihin uzun dönemleri boyunca söz konusu toplumda yaşayanların etnik, dinsel, iktisadi ve sosyal yaşamlarına dair somut bilgiler içeren şer'iyeye sicilleri, tarihe ışık tutan çok önemli arşiv belgeleridir. Ortak mirasın en önemli belgelerini oluşturan Mardin Şer'iyeye sicillerinin transkripsiyonu ile birlikte tıpkı basımının yapılarak birlikte yaşama kültürünün Mardin örneğinin gün yüzüne çıkarılması amaçlanmaktadır.

TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi

Coğrafi işaretler, özellikle yerel üreticilerin pazara yönelik üretim yapmaları konusunda cesaretlendirilmesi, daha kaliteli üretimde bulunmaları için teşvik aracı olarak kullanılması ve yerel dinamiklerin canlandırılması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Mayıs 2016'da başlatılan TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesinin amacı TRC3 Bölgesi'nde sınırları belirli coğrafi alanlarda üretimi yapılan özgün tarım ve gıda ürünlerinin coğrafi işaret tescili ile değer ederin yükseltilmesi, ürünün özgünlüğünün korunması, üretim yapan çiftçi ve üretim ve pazarlama zinciri içinde yer alan aktörlerin gelirlerinin artırılması bu yolla yerel kalkınmanın sağlanmasıdır. Proje, TRC3 Bölgesi illerinde üretimi yapılan ve coğrafi işaret adayı olabilecek özgün tarımsal ve gıda ürünlerinin belirlenmesi, bu ürünlere coğrafi işaret alınması için gerekli teknik ve idari çalışmaların ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde başlatılması ve yürütülmesini kapsamaktadır. Bölgede coğrafi işaret tescilinin ve coğrafi işaret alabilecek ürünlerin başta bölgede üretim yapan çiftçilere olmak üzere son tüketiciye kadar ulaştırılmasını sağlayacak değer zinciri içerisinde yer alacak tüm paydaşlara ve bir kırsal kalkınma aracı olarak yerel ekonomiye katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. 2017 yılında, Proje kapsamında ön plana çıkan ve coğrafi işaret alınması için seçilen ürünlerin (Derik Halhalı zeytini, Sason çileği, Zivzik narı, Faraşın balı vb.) analiz ve raporlama çalışmaları yürütülerek bu konuda ulusal bir panel düzenlenecektir.

Yöresel Ürünlerin Markalaştırılması

Markalaştırma faaliyetleri; ürünlerin katma değerli hale dönüştürülmesi, verim sorunlarının giderilmesi, varlıkların ve üretimin kayıt altına alınıp izlenmesi ve ürünlerin pazarlara ulaşmasını sağlayıcı mekanizmaların oluşturulması bakımından son derece önemlidir. Ajans tarafından Bölge'deki ilgili paydaşların katılımı ile Mayıs 2016'da başlatılan TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi ile ön plana çıkan ve coğrafi işaret alınması için seçilen ürünlerin (Derik Halhalı zeytini, Sason çileği, Zivzik narı, Faraşın balı vb.) markalaşma potansiyellerinin analizi çalışmaları 2017 yılında başlatılacaktır. Bölge'ye özgü, marka ve gelişme potansiyeli olan ürünlerin markalaşması sağlanarak ürünlere olan taleplerin artırılması ve ürünlerin işlenmesine yönelik gıda imalat sanayi gelişimi için yeni potansiyel alanların ortaya çıkarılması sağlanacaktır. Talep kaynaklı üretim artışı, kaliteli ürün ihtiyacı ile beraber üretimde rekabetçiliği artıracak, tarımsal üretim değerinin artması ile Bölge'de özellikle kırsal alanda gelir getirici faaliyetler desteklenmiş olacaktır.

TRC3 Bölgesinde Endüstriyel Simbiyoz Olanaklarının Araştırılması

TRC3 Bölgesi İçin Endüstriyel Simbiyoz Projesi olarak yürütülecek çalışma, Bölge'de faaliyet gösteren bağımsız endüstriyel işletmeleri, daha sürdürülebilir ve yenilikçi bir kaynak kullanım yaklaşımı çerçevesinde bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Endüstriyel Simbiyoz (ES), özellikle birbirine coğrafi olarak yakın konumda olan iki endüstriyel işletmenin başta daha fazla rekabet gücüne sahip olabilmek ve bunu yaparken de ekolojik açıdan tahribatı en aza indirmek amacıyla aralarında kurduğu ortaklık ve dayanışmayı esas almaktadır. Bu sayede işletmeler çevresel açıdan sürdürülebilir, ekonomik açıdan ise daha yenilikçi kaynak kullanımı noktasında bir araya gelmektedir. Orta ve uzun vadede inovasyon, yenilik ve kümelenme gibi ulusal ve bölgesel ekonomi politikalarını da destekleyen bir yaklaşım olan ES Projesi, 'Fizibilite ve Altyapı Aşaması' ile 'Uygulama ve Sürdürülebilirlik Aşaması' olmak üzere iki aşamadan oluşacaktır. İlk aşamada öncelikle "Petrol atıklarının değerlendirilmesinde

Endüstriyel Simbiyoz olanaklarının araştırılması ve uygulamalarının yaygınlaştırılması” çalışması başlatılacak olup, bu çalışma ile Bölge’deki tüm endüstriyel işletmeler arasında yaygınlaştırılması amaçlanan Endüstriyel Simbiyoz yaklaşımının temelini atılması hedeflenmektedir.

TRC3 Bölgesi Entegre Katı Atık Yönetim Planı

Kırsal alandan kentlere yaşanan yoğun göç ve bunun sonucunda ortaya çıkan hızlı kentleşme, TRC3 Bölgesi’ni en önemli çevre sorunlarından biri olan katı atık yönetimi problemi ile karşı karşıya bırakmıştır. Bölgenin katı atık yönetiminin doğru bir şekilde yapılabilmesi için; atık oluşumunun önlenebilirliği, kaynağında azaltılabilirliği, kaynağında ayrıştırılabilirliği, geçici depolanması, ara depolanması, taşınması, geri kazanılması, bertaraf edilmesi ve bertaraf işlemleri sonrası kontrolü gibi konuların doğru bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaç doğrultusunda, atık envanteri ve atık karakterizasyonunun oluşturulması gibi konularda hizmet alımı yoluyla analiz çalışması yapılacaktır.

C.3. Mekânsal Analiz Çalışmaları

TRC3 Bölgesi İlçe Gelişim Stratejileri

Sektörel analizlerle uyumlu bir biçimde TRC3 Bölgesinin ilçe gelişim stratejilerinin oluşturulması hedeflenmektedir. Benzer ilçelerin bir arada ele alındığı bir mekânsal analiz yöntemi uygulanarak destek mekanizmalarının tasarımı, önceliklere uygun olarak fon yaratımı ve eylemlere uygun olarak fizibilite çalışmaları yapılacaktır. İlçe gelişim strateji dokümanlarının oluşturulmasında TRC3 2014-2023 Bölge Planı faaliyetleri kapsamında birebir görüşmelere dayanılarak hazırlanan ilçe bilgi notlarından ve yapılacak yeni saha çalışmalarından edinilecek bilgi ve verilerden yararlanılacaktır.

Savur Yavaş Şehir (Cittaslow) Projesi

Mardin’in Savur ilçesinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılmasını ve ilçenin tarihi ve kültürel dokusunun korunarak tanıtılmasını sağlamak amacıyla, bir uluslararası kentleşme modeli hareketi olan Cittaslow Birliğine başvurusunun yapılması planlanmaktadır. Alan yönetim planınının 1. 2. ve 3. etap çalışmaları önceden hazırlanmış olan Savur ilçesi için, alan yönetimi raporunun yeniden incelenerek gerekli güncellemelerin yapılması ve ilgili paydaşlara sunularak görüş alındıktan sonra Cittaslow proje başvurusunun gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Projenin Bölge turizmine, sürdürülebilir kalkınmaya ve Bölgenin sosyal gelişim endeksine katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

C.4. Koordinasyon Faaliyetleri

DİKA Akademi

Ülkemizin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden ilerlemesini ve gelişmesini ilgilendiren sorunlarına çözüm üretilmesini amaçlayan Üniversiteler ile bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmeyi hedefleyen Ajansımızın işbirliği, yerel ve bölgesel kalkınma açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda Ajansımızın girişimleriyle, Ajansımız ve Bölgemizde bulunan Üniversiteler arasında işbirliğini tesis etmek üzere, yürütülen mevcut çalışmaların yanında yeni projeler tasarlamak ve uygulanmasına altyapı oluşturmak amacıyla "Ajans-Üniversite İşbirliği Platformu" oluşturulmuştur. Ulusal ve Uluslar arası fonlara işbirliği içerisinde başvuru yapılması, Üniversitelerin geliştirmekte olduğu projelerinin incelenerek Ajansın maddi ve teknik destek sağlayabileceği projelerin belirlenmesi ve desteklenmesi, Üniversitelerin ve Ajansın fiziki olanaklarının ortak kullanılması, Kamu-Üniversite-Sanayi İşbirliği çalışmalarının canlandırılması, Bölgemizde Teknoloji Transfer Ofislerinin kurulmasına yönelik çalışmaların işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi, Üniversitelerin ve Ajansın kent ekonomisine ve sosyal yaşamına olan katkısının artırılması, İlgili bölümlerde okuyan öğrencilere bölge ekonomisi ile ilgili derslerin verilmesi ve bu derslere Ajanstan personelin misafir öğretim görevlisi olarak katılması, Öğrencilere kariyer günleri düzenlenmesi ve Ajanstan farklı branşlardan mezun personelin bu kariyer günlerine katılarak öğrencilere rehberlik

yapması, Ajansın yaptığı faaliyetlerde anketör, saha personeli, araştırmacı vb. olarak üniversite öğrencileri ile çalışması, Yıllık çalışma programlarının işbirliği içerisinde hazırlanması ve Bölgesel kalkınmaya yönelik yüksek lisans programlarının tasarlanması; Platformun çalışma alanlarından bazılarıdır. Platformun geliştirilerek DİKA AKADEMİ yapısına dönüştürülmesi ve daha büyük işlerlik kazandırılması planlanmaktadır. Ajansın Teknik Destek Projeleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal kapasitenin geliştirilmesi amacıyla yürütülen eğitimlerin DİKA AKADEMİ yapısı altında toplanması ve tek elden yürütülmesi planlanmaktadır. Ayrıca yerel, bölgesel ve ulusal kalkınma konularında akademik ve tecrübeye dayalı çalışmaların altı ayda bir yayınlandığı süreli bir derginin hazırlık ve baskı çalışmalarının da bu yapı tarafından sürdürülmesi planlanmaktadır. Bölgenin sosyal ve sektörel yapısını ele alan sempozyum, seminer, toplantı, konferans ve panellerin öneri organizasyon ve uygulama aşamaları da söz konusu akademi tarafından planlanacaktır.

İlçe Proje Ofisleri

Ajans tarafından Bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; Bölgedeki kamu kurum ve kuruluşlarının bünyesinde bulunan proje ofislerinin genişletilerek İlçe Proje Ofislerinin tesis edilmesi amaçlanmıştır. Her bir il için ayrı ayrı oluşturulan İlçe Proje Ofisleri ile kurumların proje geliştirme kapasitesinin artırılması, ulusal-uluslararası fonlardan haberdar edilmesi ve işbirliklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Öncelikli Dönüşüm Programları (ÖDÖP) Kapsamında Yapılacak Diğer Faaliyetler

Yüksek Planlama Kurulu'nun 16.02.2105 tarih ve 2015/3 Kararı uyarınca 10uncu Kalkınma Planının uygulanabilirliğini ve etkinliğini artırmak amacıyla tasarlanan 25 adet Öncelikli Dönüşüm Programlarında, Ajansın sorumlu olduğu eylemlerde ve ilgili kuruluş olarak belirlenmiş olduğu eylemlerde de "eylemden sorumlu kuruluş"un koordinasyonunda, Ajansa düşen görev ve faaliyetler için çalışma yürütülecektir ([Ek: 3: ÖDÖP Kapsamında Sorumlu ve İlgili Olunan Eylemler](#)).

D. Proje ve Faaliyet Destekleme

Ajans, 2017 yılında, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla Proje ve Faaliyet desteklerine devam edecektir. Bireysel desteklerden ziyade ortak faydayı azami düzeye taşıyan desteklere öncelik verilecektir. Bununla birlikte Bakanlıkça hazırlıkları sürdürülen alternatif destek mekanizması çalışmaları takip edilecek, Bakanlıkla işbirliği içerisinde bölgenin ihtiyacı ve potansiyeli doğrultusunda girişim sermayesi, melek yatırım, kredi garanti fonu, faizsiz kredi desteği ve kuluçka merkezi desteği gibi alternatif destek modelleri geliştirilecektir.

D.1. Proje Teklif Çağrısı Yöntemi ile Doğrudan Finansman Destekleri

Çağrı dönemi tamamlanmış ancak devam eden projeleri bulunmasından dolayı aşağıdaki Programların uygulanmasına devam edilecektir.

2014 Yılı Kentsel ve Çevresel Altyapının İyileştirilmesi Mali Destek Programı

2014 yılında sözleşmeleri imzalanmış olan projelere Yönetim Kurulu tarafından ek süre verilmediği takdirde bu Programın 2017 yılı başında tamamlanması planlanmaktadır.

2014 Yılı Turizm, Kent ve Sanayi Altyapısı Mali Destek Programı

2014 yılında sözleşmeleri imzalanmış olan projelere Yönetim Kurulu tarafından ek süre verilmediği takdirde bu Programın 2017 yılı başında tamamlanması planlanmaktadır.

2014 Yılı Tarımsal Üretimde Su Kaynaklarının Etkili Kullanımı Mali Destek Programı

2014 yılında sözleşmeleri imzalanmış olan projelere Yönetim Kurulu tarafından ek süre verilmediği takdirde bu Programın 2017 yılı başında tamamlanması planlanmaktadır.

2015 Yılı Meyveciliğin Geliştirilmesi Ortak Mali Destek Programı

2015 yılı ortasında Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri ile protokol imzalanarak yürütülmeye başlanan Meyveciliğin Geliştirilmesi Ortak Mali Destek Programının 2016 yılı içerisinde uygulaması devam etmiş olup 2017 yılı ortalarında tamamlanması planlanmaktadır.

2016 Yılı Organik Tarım Değer Zinciri Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı

GAP ile ortak yürütülen bu Program kapsamında, 2017 yılı içinde projelerin sözleşmelerinin imzalanarak uygulanması öngörülmektedir.

2016 Yılı Sanayide Enerji Verimliliğinin Artırılması Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı

GAP ile ortak yürütülen bu Program kapsamında, 2017 yılı içinde projelerin sözleşmelerinin imzalanarak uygulanması öngörülmektedir.

D.2. Diğer Doğrudan Finansman Destekleri

Doğrudan Faaliyet Desteği

2016 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı: 2016 yılı DFD Programı kapsamında, sözleşmesi imzalanan ve 2017 yılı içinde sözleşmesi imzalanacak olan faaliyetlerin uygulanıp tamamlanması öngörülmektedir.

Güdümlü Proje Desteği

2015 ve 2016 Yılı Güdümlü Proje Destekleri: 2015 ve 2016 yılı Güdümlü Projeleri olarak sözleşmeye bağlanmış ve sözleşme imzalanma aşamasında olan projelerin 2017 yılı içerisinde uygulamaları devam edecek olup 2018 yılında tamamlanmaları öngörülmektedir.

Mardin - I. Caddenin Yayalaştırılması GÜDÜMLÜ PROJESİ

Artuklu tarihi yerleşim yerinde yer alan I. Caddenin Yayalaştırılması projesinin uygulanması yönünde çalışmalara başlanmıştır ve 2017 yılında çalışmalar devam edecektir. Bu kapsamda Şubat 2015'te başlangıç toplantıları ve Mart 2015'de de mutabakat toplantıları ilgili birimlerce tamamlanmıştır. Mutabakat metinlerinin hazırlanması ve ön çalışma metinlerinin Yönetim Kurulu'na sunulması işlemleri tamamlanmış, teslim alınan projenin değerlendirme sürecine gelinmiştir. Yönetim Kurulu onayı alındıktan sonra sözleşme imzalanacak olup 2017 yılı içinde proje uygulanmaya başlanacaktır.

Batman – Üçyol Ekolojik Köy GÜDÜMLÜ PROJESİ

2014 yılında yapılan çalışmalar neticesinde; Batman ili Hasankeyf ilçesinde Ekolojik Köy Projesinin hazırlık faaliyetlerinin yürütülmesine karar verilmiştir. Ön görüşmelerin yapılması, bilgilendirme toplantıları, başlangıç toplantısı, mutabakat toplantısı ve Yönetim Kurulu onay süreçleri 2014 yılı içinde tamamlanmıştır. Aralık 2014 sonu itibarıyla KAYS üzerinden başvuru yapılması için süre başlamış ve Haziran 2015'te de başvurusu sistem üzerinden alınmıştır. Ajans tarafından değerlendirilmesi yapılan projenin eksiklikleri başvuru sahibine bildirilmiştir. Eksiklerin tamamlanması yasal süreler ve Yönetim Kurulunun verdiği ek süreler içinde tamamlanacak ve 2016 yılı sonunda sözleşme imzalanarak 2017 yılında uygulama sürecine geçilecektir.

Siirt – TEKSTİLKENT GÜDÜMLÜ PROJESİ

Siirt'te TEKSTİLKENT projesinin çalışmalarına 2014 yılında başlanmıştır. 2015 yılında başlangıç ve mutabakat toplantıları ile Yönetim Kurulu onayının alınması süreçleri tamamlanmıştır. Şubat 2015 itibarıyla de program için başvuru alınması süreci başlamıştır ve başvuru gerçekleştirilmiştir. Bu aşamadan sonra projenin değerlendirilmesi tamamlanmış ve Yönetim Kurulu onayından sonra uygulama aşamasına geçilmiştir. Uygulaması devam eden projenin 2017 yılı içerisinde tamamlanması öngörülmektedir.

2017 Yılı GÜDÜMLÜ PROJE DESTEKLERİ: Ajans 2017 yılında, GÜDÜMLÜ PROJE DESTEKLERİNDE, Bölgede öne çıkan stratejik sektörlerle odaklanarak uygulamaların sayısı ve etkinliğini artıracaktır. GÜDÜMLÜ PROJE UYGULAMALARINA OLANAK SAĞLAYACAK FİZİBİLİTE VE YERELDE ALTYAPISI OLUŞTURMA ÇALIŞMALARINI YÜRÜTÜLECEK, Destek Yönetim Kılavuzunda öngörülen süreç işletilecektir. 2017 yılı bütçesinden GÜDÜMLÜ PROJELERİ İÇİN 12.000.000,00 TL kaynak ayrılmış olup, projeler somutlaştırılarak uygulanacaktır. GÜDÜMLÜ PROJELERE İLİŞKİN PROJE BİLGİ FORMLARI EKTE (EK 4: 2017 YILI GÜDÜMLÜ PROJE BİLGİ FORMLARI) VERİLMİŞTİR. Her bir il için geliştirilen GÜDÜMLÜ PROJE BAŞLIKLARI AŞAĞIDAKİ GİBİDİR:

- Mardin Tasarım ve İnovasyon Merkezi Projesi
- Mardin Tarım ve Gıda Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi
- Mardin Tarihi Çarşıların Canlandırılması Projesi
- Mardin Gastronomi Müzesi ve Uygulama Merkezi Projesi
- Mardin Genç Girişimci Merkezi Projesi
- Batman İçin Yerel Pazar Projesi
- Batman OSB Teknik Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi
- Batman Çok Amaçlı Ticaret Merkezi ve Konferans Salonu Projesi
- Şırnak Kültür ve Sanat Merkezi Projesi
- Cizre İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Projesi
- Siirt Eski Çarşının Rehabilitasyonu Projesi
- Siirt Hayvancılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Projesi
- Siirt Modern İmalat Sanayi Sahasının Oluşturulması Projesi
- Siirt OSB Altyapısının Güçlendirilmesi ve Üstyapısının İyileştirilmesi Projesi

Mardin Tasarım ve İnovasyon Merkezi Projesi

Mardin’de genel olarak bütün bölgede yöresel ürünlerin ve değer ihtiva eden yerel ürünlerin turizm sektörüne yönelik olmak üzere üretilip sunulması daha çok yerelde bulunan yöneticilerin yönlendirmesi ve halk eğitim merkezleri, ÇATOM, sivil toplum örgütlerinin çabalarıyla yürütülmektedir. Üretilen yöresel ürünlere ilişkin motivasyon da daha çok sosyal anlamda kadınların ve diğer dezavantajlı grupların iyileştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar yürütülen çalışmaların faydalı birçok sonucu olsa da esas itibariyle pazarlanan ürünlerden elde edilen katma değer çoğu zaman sınırlı kalmaktadır. Bugün Mardin’in en önemli turistik hediyelik eşya ürünlerinden biri sayılan telkari büyük oranda bölge dışından ve fabrikasyon şeklinde gelmektedir. Bu ürünlerin yerel ekonomiye sağladığı faydanın düşmesine ve uzun vadede de aslında yerele ait olan bir ürünün tamamen özgünlüğünü kaybetmesine yol açacak mahiyettedir. Telkari örneğinde olduğu gibi yerelde üretilen ve satılan birçok ürünün özgün tasarım ve inovasyon ile sadece yerelde değil elektronik satış kanalları ile bütün dünyada önemli bir talep ile karşılanacağı bunun gibi birçok örnek çalışmada deneyimlenmiştir. Tarihi Mardin’de atıl ve kullanılmayan eski taş bir yapının modernize edilmek suretiyle bir tasarım-inovasyon merkezine dönüştürülmesi yöresel ürünlerin katma değerini artırmakla kalmayıp, sosyal olarak geliştirilen bir çok yerel inisiyatif vizeyon kazandırması ve aynı zamanda bir gezi noktası eklemesi açısından Mardin’de turistlerin daha çok zaman geçirmesini amaçlayan Tarihi Mardin’in Yayalaştırılması projesine de katkı sağlaması hedeflenmektedir. Artuklu Kaymakamlığı ve Mardin Müzesi işbirliğiyle ve ilgili paydaşların katılımıyla yürütülecek projeye 2 milyon TL güdümlü proje desteği sağlanacaktır.

Mardin Tarım ve Gıda Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi

Mardin sahip olduğu geniş tarımsal alanları ile ülkemizin en önemli hububat üretim merkezlerinden birisidir. İlin sanayisi de tarımsal potansiyelinden faydalanmak suretiyle ve üretimini de destekleyecek şekilde tarıma dayalı olarak gelişmiştir. Bölgenin en önemli sanayi üretim merkezi konumunda olan Mardin Organize Sanayi Bölgesinde bulunan tesislerin büyük çoğunluğu un, bulgur, irmik, nişasta gibi buğday ve mısırın işlenmesine yönelik faaliyet göstermektedir. Mardin’de özellikle Kızıltepe hububat üretimi açısından bir merkez konumundadır ve ilçede büyük bir hububat merkezi son iki yıl içinde faaliyete girmiştir. Atatürk barajı sulama suyunun Mardin’de etkin bir şekilde devreye alınmasıyla 2-3 yıl içerisinde ürün deseninde değişikliklerle birlikte tarımsal üretimde de önemli artışın olması beklenmektedir. İlde tahıl üretiminden başlayarak hububat ürünlerinin ticareti ve sanayide işlenmiş ürün olarak Ortadoğu pazarına sunulmasına kadarki sürecin değer zincirine bakıldığında iki önemli aksaklığın olduğu görülmektedir. Bu iki önemli aksaklık tarımsal ürünün ticarileşmesinde üreticinin daha fazla pay almasını engellediği gibi birçok verimlilik sorunlarına da yol açmaktadır. Mardin Tarım ve Gıda Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi projesi bu iki problemi çözmeyi hedefleyen iki alt bileşenden oluşmaktadır.

Mardin Gıda Analiz ve Ticaret Kapasitesinin Geliştirilmesi: Mardin’de üretilen tarımsal ürünlerin büyük çoğunluğu ihraç edilmesine karşın ilde gıda analizine yönelik bir altyapı bulunmamaktadır. Ürünlerin ihraç edilmesi sürecinde kontrol aşamalarında yaşanan olası sorunlar ve yeniden analiz gerektiren durumlarda ciddi bekleme kayıpları oluşmaktadır. Ayrıca tarımsal üretim yapan çiftçilerin ürünlerini pazarlamalarında geleneksel ‘buğday pazarı’ uygulaması ile aracılar komisyon vermek suretiyle ciddi gelir kayıplarına maruz kaldıkları görülmektedir. Bu durum ürün ve fiyat dengesinin de kontrol edilememesine ve dönemsel manipülasyonlarla üretici çiftçileri tarıma ‘bağlı’ hale getirmektedir. Burada esas olan tarımdan kazanan ve kendini geliştirebilen bir çiftçi modeli oluşturabilmektir. Mardin Gıda Analiz ve Ticaret Kapasitesinin Geliştirilmesi alt bileşenin Kızıltepe Ticaret Borsası ile işbirliği içerisinde Borsanın ‘Yeni Hizmet Binası ile Modern Ticaret Borsası Altyapısının Kurulması projesi ile entegre bir şekilde uygulanması öngörülmektedir. Ajans, bu bileşen kapsamında modern bir borsa binası oluşturmak kaydıyla Borsa’nın laboratuvar, müzayede salonu, elektronik satış sistemi ile, çiftçi eğitimine yönelik eğitim salonu ve konferans salonu kısımlarını

projelendirmek kaydıyla destekleyecektir. Projenin güdümlü proje desteği kapsamındaki Ajans bütçesi 2 milyon TL olup, uygulama projesinin çıktılarına göre bu miktar revize edilebilecektir.

Mardin Gıda Sanayi Altyapısının İyileştirilmesi: Bölgenin ihracata katkı sağlayan en önemli üretim merkezi konumunda olan Mardin Organize Sanayi Bölgesi'nde enerji istikrarı sorunu üretici ve ihracatçıyı ciddi bir şekilde olumsuz etkilemektedir. Üretim ve verimlilik kayıplarının yanı sıra terminleri yerine getirememesi ve sevkiyat gecikmeleri gelir ve Pazar kayıplarını beraberinde getirmektedir. Mardin Organize Sanayi bölgesi ihracatın yanı sıra önemli bir istihdam merkezi niteliği de taşımaktadır. İlin dengesiz elektrik tüketimi, kayıp-kaçak oranlarının fazlalığı, yer altı sularının tarımsal sulamalarda 500 m derinliğe kadar elektrikli terfi ile kullanımı, bu kullanımın 2-3 binlerle ifade edilen kaçak kuyulardan sağlanması gibi sorunlar, ilin kentsel yaşamından daha fazla ekonomik yaşamını olumsuz etkilemektedir. Önerilen proje ile 22 MW puant gücü olan Mardin Organize Sanayi Bölgesinde güç artışlarını karşılayacak şekilde 154/33 kV 50 MVA kurulu gücünde bir trafo merkezi tesis edilecek olup, merkezin işletilmesi OSB tarafından yada uygun göreceği profesyonel bir firma tarafından sağlanacaktır. Firmaların verimsizlikleri hariç tutulduğunda bile geri dönüşü çok hızlı olabilecek bir verimlilik projesi niteliğindedir. Projenin yaklaşık maliyeti için 4 milyon TL'lik bir öngörü bulunmakla birlikte bu maliyetin verimlilik artışları ile 1 yıl içinde karşılanması tahmin edilmektedir. Ajansın güdümlü proje desteği kapsamında projeye ayrılan kaynak miktarı 2 milyon TL'dir.

Mardin Tarihi Çarşıların Canlandırılması Projesi

Mardin üretim ve ticaretinin en önemli merkezi Artuklu'da bulunan tarihi Mardin'in geleneksel çarşılarıdır. Bu çarşılar bugün büyük oranda üretimden çekilmekle birlikte halen gündelik ticaretin bir merkezi olmaya devam etmektedir. Mardin Sürdürülebilir Turizm Projesi kapsamında rehabilitasyon ve yenileme çalışmaları tamamlanan Mardin I. Caddenin alt etkileşim alanında yer alan ve 871 dükkan içeren 19 tarihi çarşının aynı konseptte uygun olacak ve tarihsel değerlerini yansıtacak şekilde yenileme ve rehabilitasyon faaliyetlerini içeren proje DİKA – GAP işbirliğiyle geliştirilmiştir. Proje kapsamında halen aktif olan veya canlılığını yitiren çarşıların Tarihi Mardin gezi rotası içerisinde ele alınarak işlerlik kazanması ve turizm etkinliklerinin gerçekleştirildiği mekânları içerek şekilde zenginleştirilmesi ve bu yolla turistlerin Mardin'de geçirecekleri zamanın ve ile sağlayacakları katma değerin artırılması hedeflenmektedir. Proje aynı zamanda Mardin'in zengin mimarisi ile somut ve somut olmayan kültürel değerlerinin ziyaretçilere sunulması kentnin cazibesinin artırılmasını da amaçlamaktadır. Ajans doğrudan faaliyet desteği kapsamında yıkılma tehlikesi geçiren Zahireciler çarşısı ve bakırcılar çarşısının restorasyon projeleri hazırlanmış olup diğer çarşılar restorasyon gerektirmeyen basit onarım ve rehabilitasyon – sokak sağlıklılaştırma, kentsel tasarım uygulamaları ile turizme kazandırılabilir niteliktedir. Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Mardin Müzesi Müdürlüğü işbirliğiyle yürütülecek projeye güdümlü proje desteği kapsamındaki bütçesi 2 milyon TL'dir.

Mardin Gastronomi Müzesi ve Uygulama Merkezi Projesi

Mardin'in kültür çeşitliliği yerel mutfağının da aynı şekilde çeşitli olmasında etken olmuştur. Kentte her yemeğin bir hikayesi de vardır. Günümüz turizm anlayışında yerel lezzetleri ayrı düşünmek olanaksızdır. Kenti ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin en az; taş mimari, şehir ve ova manzaraları, telkari başta olmak üzere çok sayıda el işlemesi ürünlerle kuruyemiş malzemeleri kadar yöreye ait lezzetlere ilişkin bir merak ve talebi bulunmaktadır. Bu talebin karşılanması turizm ve etkileşim alanına bulunan bütün sektörlerdeki işletmeciliğin geliştirilmesine etki ettiği gibi ilin tarım ve turizm potansiyelinden daha fazla yararlanmasını da sağlayacak niteliktedir. Gıda ve turizm değer zincirlerinin kesişim noktasında bulunan gastronomi, dünya turizm trendleri göz önüne alındığında, yerel değerleri koruyarak geleceğe taşımak açısından da sürdürülebilirliğe ciddi katkı sunabilecek bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mardin Artuklu Üniversitesi ile Mardin Müzesi başta olmak üzere yerelde faaliyet gösteren butik lokanta ve restoranların son dönemlerdeki faaliyetleri mutfağının zenginliğini pekiştirirken bu kültürün devamlılığının sağlanmasının önemini de ortaya koymaktadır. Ajans da Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası ile Kızıltepe Borsası işbirliğinde son bir yılda özellikle Mardin bulguru özelinde tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermektedir. Bütün bu faaliyetlerin

etkinlik turizmini de içerecek şekilde tarihi Mardin’de atıl bulunan bir mekanda birleştirilmesi ve yöre mutfağının bir standarda kavuşturulmak üzere kentin tarım ve turizm işletmeciliğine daha çok katkı sağlayabilmesi amacıyla Mardin Artuklu Üniversitesi ve Mardin Müzesi’yle birlikte ilgili paydaşların katılımıyla bir güdümlü proje çalışması yürütülecektir. Projeye ilişkin Ajans desteği 2 milyon TL olup bu bütçe uygulama projesinin hazırlanması ile revize edilebilecektir.

Mardin Genç Girişimci Merkezi Projesi

Ülkemizde genç nüfusun çok olduğu ve yatırım ortamı açısından genç girişimciliği koşullarının daha az elverişli olduğu İŞGEM, kuluçka merkezi, TEKNOKENT gibi uygulamalarla özellikle yenilikçi fikirlere sahip genç girişimci adayları desteklenmektedir. TRC3 bölgesi nüfus yapısı itibarıyla en genç nüfus yapısına sahip bölgelerden bir olması karşın yenilik içeren fikirlerin inovasyonla ticarileştirilmesine yönelik yeterli kurumsal ve teknik altyapı oluşmadığından gençlerin ciddi bir şekilde yönlendirilmesi ve eğitime tabi tutulması bir gereklilik halini almaktadır. Bu proje ile yatırım konusunda bir fikri olan ancak bu fikrini hayata geçirmeye yönelik yeterli finansman koşullarına sahip olmayan yada finansman durumlarının işletmelerinin ‘ayakta kalma’ dönemini atlattırma yetemediği genç girişimci adaylarının belli bir süreyle gerekli altyapı ve donanım açısından uygun iş yeri ve ortak kullanım alanlarından istifade edilebildiği iş merkezlerinden ziyade gençlerin yenilik ve inovasyona yönelik becerilerinin geliştirildiği insan odaklı bir eğitim merkezi ve gençlere projelerini geliştirebilecekleri ve birbirleriyle iletişim sağlayabilecekleri altyapısının oluşturulması amaçlanmaktadır. Ürün ve hizmet üretme aşamasına gelen yenilikçi genç bireylere uygun koşullarda alan tahsisi ve teknik altyapı desteği de sunulabilecektir. Artuklu Kaymakamlığı ile birlikte geliştirilen bu projenin güdümlü proje kapsamındaki bütçesi 2017 yılı için 2 milyon TL olarak belirlenmiştir. Bu bütçe uygulama projesinin hazırlanması ile revize edilebilecektir.

Batman İçin Yerel Pazar Projesi

Batman il merkezinde yaklaşık 40 yıl önce kurulmuş olan halk pazarı, artık zamanın koşullarına cevap verememektedir. İlde uygun bir alt yapı olmadığı için, üretilen ürünler pazarlama safhasında değerinin altında satılmakta, bilhassa da yöresel ürünler ev ihtiyacını karşılamak üzere imal edilip pazara dahi sürülmemektedir. Batman ilinde yöresel ürünlerinin tanıtılması ve üreticilerin ürünlerini hak ettiği fiyata satabilmeleri, bunu yanı sıra mamül ürünün ticari amaç güderek üretiminin artırılması için, ayrıca tarımsal ürünlerin üretilmesi ve işlenmesine yönelik girişimcilik ve yenilikçilik kapasitenin geliştirilmesi amacıyla modern bir Yerel Pazar kurulması hedeflenmektedir. Batman Belediyesi ile geliştirilen Projede, altyapısı uygun bir şekilde toplamda 2.750 m²’lik 4 bölümden oluşan alanda satış stantları kurulacak ve hane halkına yönelik üretilen, unutulmaya yüz tutmuş yöresel ürünlerin aracı firma olmadan doğrudan üretici tarafından satışına imkân sunarak ürünlerin değerinde satılmasını ve yöre çiftçisinin (özellikle kadın girişimcilerin) yüksek kazanç elde etmesini sağlayacaktır.

Batman OSB Teknik Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi

Proje kapsamında; Batman OSB’de bulunan işletmelerin elektrik, su, doğalgaz ve altyapı ihtiyaçlarının günümüz teknolojisine uygun araç-gereçlerle yapılabilmesini sağlayacak bir atölyenin inşa edilmesi planlanmaktadır.

Batman Çok Amaçlı Ticaret Merkezi ve Konferans Salonu Projesi

Proje kapsamında; Batman OSB’de bulunan işletmelerin banka, kargo, PTT, restoran, kreş, 112 Acil Servis ve konferans salonu gibi ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayacak bir ticaret merkezi ve konferans salonunun inşa edilmesi planlanmaktadır.

Şırnak Kültür ve Sanat Merkezi Projesi

Şırnak kent merkezinde bir Kültür ve Sanat merkezinin olmaması sosyal açıdan büyük eksikliktir. Eğitim ve kültürel etkinlikler için kurulacak olan böyle bir merkez ile yerel kültürel değerlerin gelecek nesillere tanıtılması ve aktarılması hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra çağdaş sanatların Bölge halkı

ile buluşturulması ve tanıtılmasına da imkân sağlanacaktır. Kurulacak Kültür ve Sanat Merkezi ile Kent halkının kültürel etkinlik ve faaliyetlere katılabilecekleri alanların oluşturulması sağlanacaktır. Kentin sosyal ve kültürel hizmetlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için; 3.000 m²lik bir alan içerisinde; Çok amaçlı salon, Konferans Salonu, Okuma salonu, Sergi salonu, Bale ve folklor çalışma mekânları, Müzik çalışma mekânları, Kurs atölyeleri ve Teknik mekânlar yapılacaktır.

Cizre İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Projesi

Cizre’de geniş kapsamlı yatırım olanakları bulunmasına rağmen birçok girişimci imalat için uygun yer bulunamaması, yeterli bilgi birikimine sahip olunmaması ve yeteri kadar kalifiye elemanın bulunmaması gibi nedenler ile üretime yönelik adım atamamaktadır. Cizre’de İŞGEM’in kurulması vasıtasıyla bu sorunların birçok girişimci için ortadan kaldırılacağı, başarılı bir şekilde yürütülmesi halinde de daha geniş kapsamda bir tesisinin kurulmasının önünü açacağı ve diğer TRC3 illerine de yayılacağı düşünülmektedir. Cizre İŞGEM projesi ile Cizre’de potansiyel yatırımcılara uygun maliyetlerde yatırım yeri tahsis ederek yeni girişimci sayısının ve istihdamın artırılmasının sağlanması, küçük işletmelere bina konusunda ve yeni iş kurma konularında destek verilmesi, girişimciliğin özendirilerek başarılı işletmelerin kurulmasının sağlanması, yeni iş ve istihdam olanaklarının yaratılmasının sağlanması ve rekabetçi ortamın yaratılması hedeflenmektedir.

Siirt Eski Çarşının Rehabilitasyonu Projesi

Siirt’te Helvacılar Çarşısı olarak bilinen kentin yıpranmış ve yoksullaşmış tarihi çarşısında rehabilitasyonunun yapılması ile ilin ekonomik hayatı içinde yeniden önemli bir yer haline gelmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Siirt Hayvancılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Projesi

Siirt ve Bölge ekonomisinin gelişiminde çok önemli bir yer tutan tarım ve hayvancılığın mevcut kapasitesinin etkin ve verimli kullanımına olanak sağlayacak ve bu sektörün sistemli bir şekilde gelişimine imkân tanıyacak alt yapı ve organizasyonun kurulması hedeflenmektedir. Kurulacak Hayvancılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi ile bölgenin canlı hayvan ve hayvan ürünleri üretiminin planlı bir şekilde artırılması sağlanacaktır.

Siirt Modern İmalat Sanayi Sahasının Oluşturulması Projesi

Çeşitli üretim alanlarında faaliyetlerini sürdüren KOBİ ve diğer üreticilerin yer bulma ihtiyacını karşılamak amacıyla sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dâhilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi sitelerinin oluşturulmasıyla, yatırımcıya yatırım için uygun bir altyapının sağlanması hedeflenmektedir.

Siirt OSB Altyapısının Güçlendirilmesi ve Üstyapının İyileştirilmesi Projesi

Siirt il merkezine 8 km uzaklıkta bulunan 70 hektar büyüklüğündeki Organize Sanayi Bölgesi’nde 76’sı işletmeler için ayrılmış toplam 81 parsel vardır. Bölgedeki; 76 adet sanayi parselinin 36 adedi tahsis edilmiştir. Ayrıca OSB içinde mesleki eğitim veren bir adet lise de bulunmaktadır. Ancak alt yapı yetersizliği ve ulaşımda yaşanan sıkıntılar nedeniyle yeterince yatırım çekilememektedir. Belirtilen durum proje kapsamında yapılacak; OSB-çevre yolu bağlantısının sağlanması ve OSB içi yolların iyileştirilmesi ile ulaşımda yaşanan sıkıntı ve aksaklıkların önüne geçilmesi, atık su arıtma tesisinin kurulması, ışıklandırma, işaretlendirme gibi çevresel düzenlemeler ile her alanda rahat erişimin sağlanacağı bir alan yaratılması faaliyetleri ile aşılarak bölgenin yatırımcılar için daha cazip hale gelmesi sağlanacak ve mevcut firmaların da sorunları çözülecektir.

D.3. Teknik Destek

Ajans, 2017 yılında uygulanacak olan teknik destek programını; Bölge ihtiyaçları, üst ölçekli planlar ile uyumu ve önceki yıllarda uygulanan program tecrübelerini dikkate alarak planlamaktadır. Bu

kapsamda verilecek eğitimler belirlenirken; 2023 hedeflerine ve Onuncu Kalkınma Planının amaçlarına ulaşılabilirliği açısından önem taşıyan, temel yapısal sorunlara çözüm olabilecek, dönüşüm sürecine katkıda bulunabilecek, uygulamayı yönlendirecek, genellikle birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına giren, kurumlar arası etkin koordinasyon ve sorumluluk gerektiren kritik reform alanları için Onuncu Kalkınma Planı kapsamında tasarlanan Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı Öncelikli Dönüşüm Programı dikkate alınmıştır. İlgili dönüşüm programının uygulama belgesi olarak açıklanan Eylem Planlarında Kalkınma Ajansları'nın sorumluluklarına giren alanlar incelenmiş ve bu alanlardaki çalışmalara katkı sağlaması amacıyla teknik destek programının şekillendirilmesine çalışılmıştır. İlgili eğitim kalemleri, başvuru yapabilecek kurumlar bazında ayrılmış ve eğitimlerin bir kısmının Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinde belirlenen şekilde Ajans uzmanları tarafından verilmesi, bir kısmının da önceki yıllarda uygulandığı şekliyle teknik destek programı çerçevesinde dışarıdan hizmet alınarak verilmesi planlanmıştır. Bunun yanında Ajans ile KOSGEB arasında imzalanan İşbirliği Protokolü çerçevesinde Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri verilecektir.

Ajans Personeli Tarafından Verilecek Eğitimler

Ajans personeli tarafından verilmesi planlanan eğitimler için öncelikle Ajans içinde bu konuda istek ve kabiliyete sahip uzmanlar, ilgili eğitimleri **eğiticilerin eğitimi** konseptinde alacaklardır. Bu kapsamda belirlenen eğitimler 2017 yılı içinde dönemsel olarak Ajans tarafından başvuru yapabilecek kurumlara hem resmi yazı ile hem de internet ortamında duyurulacak ve her bir kuruma belli bir katılım limiti verilerek eğitimlerin planlanması ve tamamlanması sağlanacaktır. Ajans personeli tarafından verilebilecek teknik destek konuları ve hedef kurumlar aşağıdaki gibidir:

1. Personel yetkinliklerinin güçlendirilmesi, proje hazırlama ve fon sağlama kapasitelerinin artırılması amacıyla Bölge Üniversiteleri, kamu kurumları, yerel yönetimler, kalkınma amaçlı çalışan STK ve Odalara yönelik olarak Proje Döngüsü Yönetimi Eğitimleri,
2. Kamu kurumları ve yerel yönetimlerin stratejik plan hazırlıklarına destek amaçlı Stratejik Plan Hazırlama Eğitimleri.

Teknik Destek Programı Kapsamında Temin Edilecek Eğitimler

Ajans uzmanlarının vereceği eğitimler dışında, önceki yıllardaki uygulamalara benzer yollar ile dönemsel olarak değerlendirmeleri yapılacak teknik destek programı ile eğitimler verilecektir. Teknik destek programı için ilana çıkılması, dönemler bazında başvuruların alınması ve dönemler bazında başvuruların incelenmesi, yapılan değerlendirmelerin Genel Sekretere sunulması, verilecek teknik desteklerinin karara bağlanması, destek almaya hak kazanan başvuru sahiplerinin Ajans'ın internet sitesinde duyurulması ve yazılı olarak bildirilmesi, destek sözleşmelerinin imzalanması ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi süreçleri izlenecektir.

Dışarıdan kurumlara hizmet alımı ile verilecek teknik destek faaliyetlerine yönelik olarak ayrılan teknik destek bütçesi 500.000 TL'dir ve her bir teknik desteğin hizmet alımı yoluyla sağlanması durumunda Ajansa toplam maliyeti 15.000 TL'yi aşmayacaktır. Hizmet alımı yoluyla verilecek teknik destek konuları ve hedef kitle bilgileri aşağıda verildiği gibidir:

1. Bölge'deki Belediyelerin bilişim stratejisi hazırlıklarının desteklenmesine yönelik olarak Bilişim İhtiyaç Analizleri ve Strateji Hazırlama Eğitimleri,
2. Bölge Belediyelerinin çevrimiçi sunabilecekleri hizmetler için teknik altyapının desteklenmesine yönelik eğitimler,
3. Kalkınma amaçlı çalışan STK ve Odaların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine (örgütlenme, yönetim yapıları, kayıt sistemleri ve personel yetkinliklerinin güçlendirilmesi, proje hazırlama ve fon sağlama kapasitelerinin artırılması) yönelik olarak;

- 3.1. Etkili İletişim Teknikleri Eğitimleri,
  - 3.2. Anket Hazırlama ve Uygulama Eğitimleri,
  - 3.3. Kurumsallaşma (örgütlenme, yönetişim, işbirliği geliştirme) Eğitimleri,
  - 3.4. Proje Döngüsü Yönetimi Eğitimleri
4. Üniversitelere proje hazırlama ve yönetimi ile mali yönetim alanlarında eğitim ve danışmanlık hizmetlerine yönelik olarak Mali Yönetim Kapasitelerini Arttırıcı Eğitimler,
  5. Kurumların stratejik plan hazırlıklarına destek amaçlı Stratejik Plan Hazırlama Eğitimleri.

Ajans-KOSGEB İşbirliği Protokolü Çerçevesinde Verilecek Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri

Bölgemizde ekonomik kalkınmayı tetikleyecek ve istihdam sorununun çözümüne katkı sunacak faktörlerinden biri olan girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla, Ajansımız ile KOSGEB arasında geliştirilen işbirliği kapsamında uygulamalı girişimcilik eğitimleri düzenlenecektir. Bu eğitimler ile başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacıyla, yeni girişimci adaylarının fizibilite ve iş planına dayanarak bilinçli yatırım yapmaları teşvik edilecektir.

Bu kapsamda, 2017 yılında Ajansımızın faaliyet gösterdiği 4 ilde (Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt) ortalama 2 (iki) ayda bir olmak üzere girişimcilik eğitimleri verilmesi planlanmaktadır. Alınan başvurular aşağıdaki kriterler baz alınarak değerlendirilecektir;

- Yenilikçi fikirler
- Genç girişimciler (18-29 yaş arası)
- Kadın girişimciler

2017 yılında her bir ilimizde 180 kişiye olmak üzere toplamda 720 kişiye eğitim ve girişimcilik sertifikası verilmesi hedeflenmektedir.

E. Yatırım Destek ve Tanıtım

Kalkınma Bakanlığı'nın öngördüğü vizyon çerçevesinde yatırım destek ofislerinin yalnızca izin ve ruhsat işlemlerinin takip ve sonuçlandırılmasında görev alan aracı birimler olarak değil, aynı zamanda yatırımcının ihtiyaç duyduğu her türlü bilgilendirmeyi yapabilen ve onları yönlendirebilen, ilin iş ve yatırım ortamına ilişkin derinlemesine çalışmalar yürüten ve ilde yatırım destek ve tanıtım konularında koordinasyonu sağlayan birimler olması için faaliyetler yürütülecektir. Bu faaliyetlerin sürdürülmesinde Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı başta olmak üzere ilde faaliyet gösteren ilgili kurum ve kuruluşlar ile yakın temas ve işbirliği içerisinde hareket edilecektir. Yatırım destek ofisleri aşağıda belirtilen asli çalışmaların yanı sıra ilgili mevzuat çerçevesinde kendilerine verilen görev ve yetkilerini yerine getirmek üzere, faaliyet gösterdikleri illerde kurulan kurul, komisyon, komite gibi danışma ve karar alma süreçlerine Ajans adına katılacak, ayrıca Bakanlık koordinasyonunda, merkezi veya uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlayacaktır.

E.1. Yatırım Analiz ve Strateji Çalışmaları

Bölgenin rekabet gücü ve potansiyeli olan sektörlerin belirlenmesi ve işletmelerin kümelenmeye de altlık teşkil edecek bir yaklaşımla bu sektörlerle yönlendirilmesine imkân sağlayacak ve yatırım destek-tanıtım faaliyetlerinin çerçevesini geliştirecek çalışmalar analiz ve politika ölçeğinde yürütülecektir. Ajans bu bağlamda bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve dolayısıyla sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik olmak üzere araştırmalar yapacak ve gerektiğinde başka kurum ve kuruluşların yaptığı araştırmaları destekleyecektir.

İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi

Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, Bölge'de yatırım tanıtımı konusunda faaliyet gösteren ilgili kurum, kuruluşlar ve Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (TYDTA) işbirliğiyle Bölge illerinin yatırım destek ve tanıtım alanındaki gündemine yön verecek şekilde yerel işbirliği ve iş bölümü esaslarını belirleyen, yatırım destek ve tanıtım çalışmalarını stratejik bir çerçevede ele alarak çerçevesini belirleyen İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejileri hazırlanacaktır. Söz konusu strateji dokümanları ile illerimizde rekabet gücü ve potansiyeli olan sektörlerine odaklanmayı sağlayacak yönlendirme ve destekleme faaliyetlerinin belirtildiği, yurtiçi ve yurtdışı yatırım çekme ve tanıtım faaliyetlerinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında hedef birliğinin sağlandığı, ilerlemenin somut göstergelerle takip edildiği bir çalışma olması beklenen stratejiler ile illerin rekabet gücünün geliştirilmesine önemli katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu dokümanlarda bölgenin ulusal ve uluslararası potansiyel yatırımcıların belirlenerek bu yatırımcıların illere çekilmesi için özel stratejiler yer alacaktır.

İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu

Ajans, YDO'lar koordinasyonunda, illerde yatırım ortamı ve süreçlerine ilişkin mevcut durumu, yatırımcıların karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerileri içeren İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Rapor'larını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde hazırlayacak ve yönetim kuruluna sunacaktır. Bu amaçla, bölge illerinde özel sektöre yönelik olmak üzere yatırıma uygun alanlara (arazi) ilişkin veriler ilgili kurum ve kuruluşlardan güncel şekilde temin edilerek derlenecektir. Yatırım alanlarıyla birlikte hammadde, enerji, lojistik, iş gücü gibi yatırım kararının alınmasında etkisi olan konularda yatırım maliyetlerine ilişkin veri seti oluşturulacaktır. Bu sayede, yatırımların artırılmasına katkı sağlayacak her türlü bilgi ve veriyi ilgili kurum ve kuruluşlardan toplama görev ve sorumluluğu ile devlet yardımları sisteminin yapısının ve işleyişinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkıda bulunulacaktır. Yatırım ortamının iyileştirilmesine ilişkin sürece katkı sağlamak amacıyla, daha etkin yatırım destek ve tanıtım mevzuatının ve destek politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak öneriler geliştirilecek ve ilgili mercilere iletilecektir. Bu şekilde, her bir YDO koordinasyonunda hazırlanacak raporların birleştirilmesi suretiyle hazırlanacak Ajans Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu, yönetim kurulunda görüşülerek Bakanlığa gönderilecektir. Yatırım destek ofisleri, yatırım ortamının iyileştirilmesine ilişkin sürece katkı sağlamak amacıyla, daha etkin

yatırım destek ve tanıtım mevzuatının ve destek politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak da öneriler geliştirecek ve bunları ilgili mercilere iletecektir.

Ajans, yatırım ortamının değerlendirilmesinin yanı sıra insan kaynağı ile orantılı olarak illerde yatırım yapılabilecek sektörlerin belirlenmesi için sektörel bazlı araştırma çalışmaları da yürütecektir. Yatırım Rehberi niteliğindeki bu çalışmalar, mevcut durum tespitinden yola çıkılarak firma ve ürün grupları bazında değerlendirmelerin yer aldığı ve sektörlerin yapılanmasına ilişkin gözlemlerle geleceğe yönelik yol haritasının oluşturulması amaçlanmaktadır.

Mardin II. OSB Sektörel Öneri Çalışması

Mardin Organize Sanayi Bölgesi 1976 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesinin (Gaziantep'ten sonra) ikinci organize sanayi bölgesi olarak kurulmuş, bölgenin aktif bir üretim sahası olarak faaliyete geçmesi 1990'lı yılları bulmuş ve ancak 2010 yılı itibariyle bütün parseller tahsis edilebilmiştir. Tahsis edilen parsellerin dörtte üçü bugün üretimde iken 12 parsel kapalı, yatırım süreci geçmiş olmasına rağmen 16 parsel hala inşaat aşamasında ve 14 parsel de proje aşamasındadır. Bölgenin 40 yıllık deneyimi ve Mardin'e yatırım yapmak isteyen yatırımcıların arazi bulamama sorunu göz önüne alındığında değerlendirilemeyen parsellerin ne kadar büyük bir verimsizlik yarattığı görülmektedir. Değerlendirilen parsellere bakıldığında çoğu nitelikli olmayan gıda imalatına yönelik tesislerin çoğunlukta olduğu, bu alanda özellikle Irak piyasasını elinde bulundurmakla birlikte kendi içinde aynı pazara yönelik rekabetin firmaları zayıflattığı bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Bu durum Mardin'in 2. OSB deneyimini son derece önemli hale getirmektedir. Hükümetin doğu ve güneydoğu illerinin kalkınmasına zemin hazırlayacak en cazip teşvik paketlerini uygulamaya koyduğu bir dönemde . Bu amaçla Mardin'in Artuklu ilçesine yapılması planlanan II. OSB için sektörel odaklanma ile birlikte çok sektörlü paylaşım durumunda yatırım alanı için kriterler belirlenmesini içeren bir öneri çalışması hazırlanacaktır. Söz konusu öneri çalışmasında sektörel kümelenme, ham madde ve pazar açısından avantajlı alanlar ile bölgesel ve ulusal arz-talep durumu, ithal edilen ve ihracata yönelik ürünler ve kritik-stratejik öneme sahip ürünlere ilişkin sektörel veriler karar almayı kolaylaştıracak şekilde analiz edilecektir.

Mardin Alternatif Tarımsal Ürün Deseni Çalışması

Mardin'in tarımsal potansiyeli içerisinde en önemli yeri tutan Derik-Kızıltepe-Nusaybin ova kesiminde tarımsal üretim büyük ölçüde tahıl-hububat yetiştiriciliğine yöneliktir. Söz konusu bölgede yaz ayları oldukça kurak geçmekle birlikte büyük ölçüde su kullanımını gerektiren mısır ve pamuk yetiştirilmektedir. 2000'li yıllardan başlayarak mercimek ve arpa üretimi ikinci ürün şeklinde yerini bu ürünlere bırakmıştır. Bu durum tarımsal üretimde su kullanımının orantısız artmasına yol açmıştır. Mardin'de alternatif tarım ürünleri çalışması mevcut üretim yapısı içinde su tüketimi yüksek olan tarımsal ürünlerin üretiminin yer altı sularının aşırı dengesiz kullanımı ve suyun yüzeye çekilmesi esnasında aşırı elektrik sarfiyatını dengeleme ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Yüksek elektrik sarfiyatı sadece kaçak kullanım sorunu olarak kalmamakla birlikte, sosyal yaşamı ve sanayi-turizm sektörlerini ciddi bir şekilde olumsuz etkilemektedir. DSİ'nin Atatürk Barajı suyunu Mardin'de kullanıma hazır hale getirene kadar geçen sürede bu sorunu belli bir düzeyde yönetilebilir hale getirmek ve baraj sulama suyu gelse bile ekonomik açıdan üreticilere alternatif üretim deseni önererek tarımsal verimi ve katma değeri yükseltmek ve sosyal açıdan da oluşabilecek bazı olumsuzlukları gidermek açısından önemli görülmektedir. Bu çalışma ile Fırat suyu gelene kadarki ara dönem için geçici ürün deseni, sonraki dönem için de uzun vadeli ürün deseni önerisinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Ürün deseni önerisi oluşturulurken bu ürünlerin tarım ekonomisi içinde tercih edilebilir ve sürdürülebilir olması açısından piyasa koşulları dikkate alınacaktır. Ayrıca ekonomik katma değer yaratabilme kabiliyeti açısından avantajlı bulunan ürünler işleme altyapısı ve pazarlama olanakları açısından irdelenecektir.

Tıbbi Aromatik Bitkiler Araştırma ve Yaygınlaştırma Proje Öneri Çalışması

TRC3 Bölgesi, geniş ve verimli tarım arazileri olmakla birlikte özellikle dağlık bölgelerde sahip olduğu flora ile zengin bir aromatik bitki potansiyeline sahiptir. Bölgenin kırsal yerleşimleri dikkate alındığında özellikle dağlık bölgelerindeki yerleşimlerin sürekli seyrekleştiği, Batman, Kızıltepe, Nusaybin, Cizre, Silopi ve Kurtalan gibi geniş düzlüklere sahip yerleşimlerde yığılma olduğu görülmektedir. Bu durum ekonomik anlamda istihdam yaratma zorluları ile birlikte çarpık kentleşme ve kronik altyapı sorunlarını beraberinde getirmektedir. Bölgede yerleşik nüfusa özellikle yaşadıkları mekanlarda istihdam alanları oluşturmak bu açıdan çok büyük önem arz etmektedir. Tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği bu noktada gerçek anlamda ele alınarak analiz edilmemiş ve tarımsal üretime yönelik girişimler tarım il/ilçe müdürlüklerinin çabaları ile TKDK'nın sınırlı sayıdaki desteklenen projelerinden ibarettir. Mazıdağı, Savur, Ömerli, Dargeçit, Sason, Kozluk, Pervari, Eruh, Şirvan, Baykan, Beytüşşebap, Uludere, Güçlükönak ilçelerinin doğal zenginliği göz önüne alındığında özellikle bu ilçelerde olmak üzere tıbbi aromatik bitki zenginliğinin etüt edilmesi ve kırsal alanda yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması ile üniversite-özel sektör işbirliğiyle araştırma-üretim merkezlerinin kurulmasına yönelik proje geliştirilmesini içeren bir analiz ve öneri çalışması hazırlanacaktır.

Mardin Alternatif Turizm Önerileri Çalışması

Mardin ili 2000'li yıllardan başlayarak turizmde bir çekim merkezi olmaya başlamış ve 2014 yılında 400 bin konaklayan turist sayısı ile sektörel zirvesini yakalamıştır. 2008 yılında konaklayan turist sayısının 80 bin civarında olduğu göz önüne alındığında 6 yılda 4 kat artış ile ciddi bir ivme yakalandığı söylenebilir. Gününbirlik ve hanelerde konaklayan ziyaretçileri dâhil 1 milyon turist geldiği tahmin edilmektedir. Sektör son iki yılda gerileme kaydetse de huzur ve güvenlik ortamının tesisi ile yeniden bir ivmelenme olacağı öngörülmektedir. İlin zengin kültür-inanç varlıklarına sahip olması turist çekme açısından en güçlü yanı olmakla birlikte son yıllarda merak uyandıracak şekilde marka değerinin sürekli geliştiği ve kültür turizmi dendiğinde ülkemizin en başta gelen merkezlerinden biri olarak algılandığı gözlemlenmektedir. İlde konaklayan turistlerin ortalama kalış sürelerine bakıldığında 1,5 gün civarında olduğu ve sahip olduğu potansiyel göz önüne alındığında oldukça yetersiz olduğu tespit edilmektedir. Mardin Sürdürülebilir Turizm Projesi başta olmak üzere bu durumu düzeltmeye ilişkin çabalar olsa da turistlere yönelik özellikle etkinlik bazlı olmak üzere alternatif turizm seçenekleri sunulması bu anlamda değişim ve iyileşmenin yakalanmasında temel bir faktör olarak görülmektedir. İlde geleneksel olarak icra edilen çok sayıda etkinliğin yanı sıra, doğa turizmi, balon turizmi, kamp turizmi, ekolojik turizm gibi yerelde karşılığı bulunan alternatiflerin sektöre entegre edilerek ilin turizm sektöründen azami faydalanmasını sağlamak amacıyla alternatif turizm önerileri çalışması hazırlanacaktır.

TRC3 İhracat Odaklı İran ve Irak Sektör Analiz Raporu

Türkiye, Ortadoğu ülkeleriyle ekonomik ilişkiler anlamında fırsatlar ülkesi konumundadır. TRC3 Bölgesi de Irak ve İran ülkelerine olan coğrafi ve kültürel yakınlığı ve alternatif ulaşım imkânlarıyla avantajlı bir konuma sahiptir. Bölgemiz ve iki ülke arasında ticari ilişkilerin geliştirilebilmesine yönelik dış ticaret süreçlerinin işleyişini, ihracat ve ithalatta yapılacak işlemleri de kapsayacak çalışmada iki ülkede dış ticarete konu olabilecek sektörlerin analizi yapılacaktır.

E.2. Yatırım Teknik Destek ve Danışmanlık Çalışmaları

Yatırımcılara bilgi sağlamak, onları doğru yönlendirmek ve yatırımları izlemek yatırım destek ofislerinin temel fonksiyonu haline getirilecektir. Ajans bu amaçla tek durak ofis bilgilendirme yaklaşımı ile birlikte yatırım süreçlerini izleyerek destek sağlama rolünü güçlendirecektir.

Tek Durak Ofis Bilgilendirme

Yatırım destek ofisleri, talebi halinde yatırımcılara kamu ve özel sektör tarafından merkezi veya yerel düzeyde uygulanan mali ve teknik desteklere ilişkin öncelikler, kapsam, yararlanma koşulları, başvuru için gerekli belgeler gibi hususlarda yatırımcıyı bilgilendirmek ve yönlendirmekle görevlidir. Ofisler

ayrıca ilde iş ve yatırım ortamının geliştirilmesi ve yatırımcıya tanıtılmasına yönelik olarak da gerekli bütün bilgi ve veriyi ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edecek, hazırlayacak veya hazırlatacaktır. Her iki aktarıma ilişkin bilgiler sürekli olarak güncel tutulacak ve raporlanacak; bu amaçla yatırımcının ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi vermeyi kolaylaştırıcı materyal (broşür, katalog, afiş...) hazırlanacak ve yatırımcıya tek ofis/nokta üzerinden bilgi sağlanacaktır. Tek durak ofis uygulaması fiziksel erişim zorluklarını kolaylaştırma amacıyla dört ilin yatırım internet siteleri üzerinden güncel verilerle desteklenecektir.

Yatırım Destek ve İzleme

Yatırım destek ofisleri, yatırım kararı alınması, yatırımın gerçekleştirilmesi ve yatırım sonrasındaki işletme aşamalarını oluşturan yatırım sürecine ilişkin olarak da bilgilendirme ve yönlendirme yapacaktır. Bölge illerinde yatırımcıların, devlet yardımlarına ilişkin olarak, ilgili mevzuatta belirtilen iş ve işlemleri yapılacak, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idarî iş ve işlemleri, ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde sonuçlandırmak üzere tek elden takip ve koordine edilecektir. Ofisler, bu amaçla hizmet sunulan yatırımcılara ilişkin bilgi ve kayıtları bir veri tabanına kaydedecek, Bakanlıkça yapılacak yönlendirme çerçevesinde, yatırımlara ilişkin izin ve ruhsat işlemleri ile ilgili mevzuat bilgileri derlenecek ve güncellenecektir. Yatırım teşvik belgeli yatırımlara ilişkin başvuruların alınması ve belge kapatma işlemleri aynı şekilde yürütülecektir.

Gayri sıhhi müessese niteliğindeki kuruluşların; imalat, madencilik, ulaştırma, taşımacılık, turizm, eğitim, sağlık ve enerji sektörlerindeki izin ve ruhsat işlemleri ile maden arama ruhsatı hariç olmak üzere, yatırım yeri konularındaki izin ve ruhsat işlemleri yatırımcıların başvurusu üzerine YDO tarafından takip ve koordine edilecek, yatırımlara ilişkin izin ve onay işlemlerinin tamamlanması hususunda destek sağlanacaktır. Yatırım destek ofisleri, devlet yardımları ile ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde kendisine verilen diğer görevleri de yürütecek ve yatırımcıların karşılaştıkları engel ve sorunların çözümü konusunda ilgili merciler nezdinde girişimde bulunacaktır. Bölgede ayrıca, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plân ve programları açısından önemli görülen diğer projeler de izlenecektir.

Yatırım destek ofisleri, iş ve işlemleri konusunda; kendisine başvuranların sayısı, başvuru alan yatırım ve işlemler, tamamlanan veya tamamlanamayan iş ve işlemlerin türü ve sayısı ile bunlara ilişkin süreleri, yatırım süreçlerinde ortaya çıkan sorunlar ile bunların nedenleri ve çözüm önerileri, ilin iş ve yatırım ortamına ilişkin değerlendirmeler, ilin iş ve yatırım ortamının tanıtımı, gerçekleşen yatırımlara ilişkin işgücü ihtiyacına yönelik değerlendirmeler, düzenlenen teşvik belgeleri, yatırım danışmanlığı sağlanan firmalar ve sağlanan hizmetin içeriği ile izlenen yatırımlar ve izleme sonuçları gibi hususları içeren altı aylık faaliyet raporu düzenleyecek ve bunları faaliyet gösterdikleri ildeki Valiliğe sunacaktır.

E.3. Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Çalışmaları

Ajans, Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda Dünya Bankası tarafından daha önce yürütülen Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirilmesi projesi kapsamında işletmelerin faaliyet gösterdikleri yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik teşhis ve tespit çalışmalarını yerelde kurumsallaştırarak sürdüreceği ve yatırım ortamının geliştirilmesi ekseninde proje geliştirme ve uygulama faaliyetlerine ağırlık verecektir.

Yatırım Ortamı Çalışma Grubu

İş ve yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak suretiyle illerimizde yatırımların gelişmesinin önündeki engellerin tespit edildiği ve çözümü için inisiyatifin alındığı bir süreç başlatılacaktır. Özel sektör kapsamında izin ve ruhsat işlemlerinin takip ve sonuçlandırılması, yatırımcıların yerelde karşılaştıkları sorunların giderilmesi, ilde yatırım ortamının iyileştirilmesi veya diğer faaliyetlerine yönelik olarak, kamu veya özel sektör temsilcileri ve diğer ilgili paydaşlarla işbirliğinin tesisine yatırım ortamı çalışma grupları oluşturulacaktır. Bu çalışma grupları ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak projeler geliştirilmesine altlık çalışmaları hazırlayacaktır.

Proje Geliştirme

Her bir il için oluşturulan yatırım ortamı çalışma grubu ve ilgili paydaşlarla işbirliği içerisinde ilin yatırım ortamının geliştirilmesi ve potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik olmak üzere proje geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Geliştirilmesi planlanan aşağıdaki projelerle birlikte yeni proje önerileri de oluşturulabilecektir:

- Tarihi Mardin Teleferik Projesi,
- Mardin Fuar ve Kongre Merkezi Projesi,
- Dara Kültür Turizmi Projesi,
- Mardin Lojistik Merkezi Projesi,
- Midyat Tekstil İhtisas OSB Projesi,
- Nusaybin Küçük İmalat Sanayi Bölgesi Projesi,
- Şehir Çarşılarının Rehabilitasyonu,
- Midyat Taş İhtisas Üretim Merkezi Projesi,
- Mardin Yabani Menengiç Ağaçlarının Siirt Fıstığına Aşılması Projesi,
- Tarım Alanlarının Taşlardan Arındırılması Projesi

Proje geliştirme faaliyetlerinde esas belirleyici faktör güdümlü proje önerisi geliştirilmesidir. Bunun haricinde özellikle sosyal konularda yerel paydaşlarla birlikte yapılan analiz, plan, program ve projeler ile kurumsal kapasite geliştirme çalışmalarına da teknik destek sağlanacaktır.

E.4. Yatırım Tanıtım ve İşbirliği Faaliyetleri

Bölgenin iş ve yatırım imkânları ile yatırım ortamının, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması ve bölge illerine yatırımcı çekilmesine yönelik faaliyetler bölge dışına yoğunlaştırılacaktır. Bunun için gerektiğinde yurtiçi ve yurtdışı konferans, fuar, seminer, toplantı, iş gezisi gibi organizasyonlara aktif katılım sağlanacak ve ihtiyaç duyulan sunuş, ilan, internet sitesi gibi yazılı ve görsel materyallerin hazırlanmasına ve geliştirilmesine öncelik verilecektir. Ajans bölge illerine yatırımcı çekilmesinde 'yatırımcı buluşmaları' teması altında kitlesel yada faaliyetle alanları ve sektörel pozisyonları itibarıyla farklılaşmış özel yatırımcılara yönelik olmak üzere birebir lobi faaliyetlerine ağırlık verecektir. Ayrıca bölge yatırımcılarının da yer alacağı ticari heyetlere yönelik teknik destek ve yönlendirme ile organizasyon desteği sunulacaktır. Ajans, uluslararası düzeyde yürütülen yatırım destek ve tanıtım faaliyetleri konusunda Bakanlığa, TYDTA'ya ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlara bilgi verecektir.

Teşvik ve Destek Tanıtım Toplantıları

Ajans, bölge illerinde devlet yardımlarına ilişkin uygulamaları tanıtmak ve bu uygulamalara başvuru yapan yatırımcılara bilgi vermek ve yatırımcıyı yönlendirmek üzere özellikle de hükümetin yerelde yatırımları geliştirmek ve artırmak amacıyla özel sektöre yönelik olarak geliştirdiği ve uyguladığı destek ve teşviklere ilişkin olarak, bilgilendirme faaliyetlerini dört ilde aktif bir şekilde gerçekleştirecektir. Destek ve teşvik uygulaması özelinde bilgilendirme ve tanıtım programları yapılabileceği gibi tek bir sektör yada yatırım konusunu ihtiva eden odak toplantılar da organize edilecektir.

Yatırımcı Buluşmaları

Ajans özellikle bölge illerinden çeşitli nedenlerle koparak ülkemizin görece daha gelişmiş diğer illerine göç etmiş ve gittikleri yerlerin aktif birer parçası olarak ekonomilerine entegre olmuş yatırımcılar ve yatırımcıların etrafında organize oldukları sivil toplum örgütlerinin desteğini kazanarak başta kendileri olmak üzere ilişkili oldukları kesimleri hedefleyecek şekilde bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerini organize edecektir. Bu organizasyonlardan edinilen bilgi ve iletişim doğrultusunda, yatırımcılarla birebir çalışma, yatırımcı eşleştirme, bölge illerine heyet daveti gibi sonuç alıcı faaliyetler yürütülecektir.

Emitt 21. Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı (İstanbul)

Bölge illerinin yatırım ortamı başta olmak üzere ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılması ve imaj açısından sahip olduğu 'olumsuz' algının kırılması, bölgenin turizm sektörü başta olmak üzere aktif olduğu her alandaki yatırım ve yatırıma ilişkin girişimciliğin sürdürülmesinde en az devlet destek ve teşvikleri kadar önemli bir faktör niteliği taşımaktadır. Bu doğrultuda, dünyanın en önemli turizm tanıtım organizasyonlarından biri olan Emitt fuarı, TRC3 Bölgesi açısından sektörel bilinirliğin sağlanması ve turizmde yer edinilmesinden daha fazla anlam ve etki ihtiva etmektedir. Ajans dört ilin Valiliği ile ortak olmak üzere, bölge illerinde turizm başta olmak üzere sektörde yer alan firmalar ile ilgili kurumlar ve sivil toplum örgütlerinin işbirliğinde bölgenin etkin tanıtımını sağlamak amacıyla bu fuara katılım sağlayacaktır.

4. Uluslararası Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı (Mardin)

Turizm sektöründe bir odak noktası konumunda olan Mardin'de ziyaretçi akışının mayıs-haziran ve eylül-ekim aylarına yoğunlaşması bu sektörde yapılan altyapı ve özel sektör yatırımlarının kapasite fazlası sorununun ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ayrıca son iki yıl içinde bölgenin güvenlik açısından oluşan imajının yarattığı sorunlar sektörde ciddi bir daralmaya yol açacak mahiyettedir. Bu kapsamda özellikle bölge imajına katkı sağlayacak sosyal etkinlikler ve bölgeler arası işbirliğine dayalı iletişim çalışmaları kadar fuar, kongre ve eğitim turizminin güçlü bir şekilde alternatif oluşturulması gerekmektedir. Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı bu kapsamda yerelde oluşan bir inisiyatifle 2017 yılında dördüncü kez organize edilecektir. Tarım, gıda ve hayvancılık sektörlerini Mardin'de buluşturmak, ülkemizde yenilenen ve gelişen tarım ürünleri ve tarım ekipmanları sektörlerini yerele taşımak, üreticilerle ithalatçılar ve ihracatçıları bir araya getirmenin yanı sıra yurt içi ve Irak başta olmak üzere yurt dışı alım heyetlerini Bölgemize getirmek amacıyla düzenlenecek fuarda özellikle özel sektöre yönelik olmak üzere Ajansın yatırımcılarla işbirliğini tesis etmesine yönelik olmak üzere fuara katılım sağlanacaktır.

Yurt Dışı Yatırım Geliştirme ve Tanıtım Çalışma Ziyaretleri

Bölgenin iş ve yatırım imkânları ile yatırım ortamının, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde uluslararası düzeyde tanıtılması ve bölge illerine yatırımcı çekilmesi faaliyetleri Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım İşbirliği ve koordinasyonunda gerçekleştirilecektir. Ajans, bu işbirliği ve koordinasyon çerçevesinde, sınırı bulunan Suriye ve Irak başta olmak üzere İran ve Ortadoğu pazarını önceliklemektedir. Bu doğrultuda çalışma programı dâhilinde Irak Kürt Bölgesel Yönetimi ve İran'a yönelik yatırım geliştirme ve tanıtım faaliyetlerini içeren çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir. Yatırım destek ofisleri, bölgede özel sektörün ihracat kabiliyetini geliştirmeye yönelik olarak KOSGEB ve Ekonomi Bakanlığı gibi devlet desteklerinden faydalanmalarını temin etmek suretiyle sektörel gruplar ya da firma bazında yurt dışı ziyaretlerine teknik destek ve organizasyon desteği sunacaktır.

Irak Yatırım Geliştirme ve Tanıtım Çalışma Ziyareti: Irak, TRC3 bölgesinden yapılan ihracatta önemli bir yer tutmaktadır. Habur sınır kapısının sağladığı lojistik avantajı, bölgede faaliyet gösteren yatırımcı iş adamlarının Irak piyasasına olan hakimiyeti ve güçlü sosyal bağların yanı sıra, Irak'ın üretici olmayan iktisadi yapısı da bunda önemli bir etkidir. Bölgenin tarımsal üretim açısından sahip olduğu potansiyel, sanayi tecrübesi ile birleşerek başta un ve bulgur olmak üzere özellikle gıda sanayisine yönelik ürünlerin bölgemizden karşılanmasını beraberinde getirmiştir. Ancak bu durum ihracat ve istihdam açısından oldukça katkı sağlayıcı olsa da 'tek pazara bağımlı' olmanın bütün risklerini de ihtiva etmektedir. TRC3 bölgesinin ihracatının bu 'tek pazar'a yalnızca gıda sektörü ile sınırlı olması daha da büyük bir soruna işaret etmektedir. Ülkemizin Irak ile olan ikili ilişkileri ekonomik anlamda son yıllarda her ne kadar pozitif bir yönelik içinde olsa da, üretim ve tüketim alışkanlıklarındaki farklılaşmalar yada rekabet unsurlarındaki değişiklikler bu sorunun bölgemize ciddi bir şekilde yansımaya yol açabilecek mahiyettedir. Oysa ülkemizden üretimden yada transit ticaret üzerinden gıda haricinde hemen her sektörde ürün Irak'a ihracat edilebilmektedir. Bu doğrultuda, bölgemizin Irak'a olan ihracat yelpazesini farklılaştırmak ve yatırıma yönelik işbirliklerini tesis etmek amacıyla

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne ilgili kurum ve kuruluşlar ile sektördeki paydaşların katılımıyla bir çalışma ziyareti gerçekleştirilecektir.

İran Yatırım Geliştirme ve Tanıtım Çalışma Ziyareti: TRC3 bölgesinin ihracatta Irak'a olan bağımlılığının azaltılmasında Suriye ve İran başta olmak üzere ortadoğu piyasalarına olan ihracatın geliştirilmesi önemli bir etken oluşturabilecek mahiyettedir. Suriye'nin güvenlik ortamının istikrar yoluna girmiş olmakla birlikte zaman alacak olması İran'ın mevcut koşullarda TRC3 bölgesi açısından öncelik kazanmasına sağlamaktadır. İran'a yönelik BM yaptırımlarının ve bu anlamda bu ülkeyle olan ticaretinin üzerindeki sınırlandırmaların kalkarak ticaretin serbestleşmesi bu ülkeyi bir çalışma alanı olarak daha da ön plana çekmektedir. Ayrıca TRC3 bölgesini Şırnak üzerinden Van'a ve oradan İran'a bağlayacak geniş karayolu çalışması olası işbirlikleri tesis durumunda ihracatın kolaylaştırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Bu bağlamda, bölgemizin İran'a olan ihracatına temel oluşturmak üzere yatırıma yönelik işbirliklerini tesis etmek amacıyla, ilgili kurum ve kuruluşlar ile sektördeki paydaşların katılımıyla bir çalışma ziyareti gerçekleştirilecektir.

Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (URGE Programı)

Ülkemizde sınaî ve/veya ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin uluslararası pazarlarda rekabet gücünü arttırmaya yönelik eğitim ve danışmanlık giderleri ile yurt dışına açılmalarına yönelik faaliyetlerinin desteklediği URGE programı kapsamında Ajansımızca geliştirilerek Mardin OSB bünyesinde bulunan bulgur ve makarna firmalarının işbirliğini tesis etmek üzere uygulamaya alınan Mardin Bulgur ve Makarna Üreticileri Sektörü Uluslararası Rekabet Gücünün Artırılması projesi kapsamında yürütülen faaliyetlere teknik destek sağlanacaktır. Yurt dışı pazarlama ve alım heyetlerine ilişkin faaliyetlere doğrudan katılım sağlanacaktır. Haricen bölgenin ihracat yelpazesinin genişletilmesi ve çeşitlendirilmesi için yerel üretimin uluslararası rekabetin arttırılmasına yönelik olmak üzere proje geliştirme faaliyetleri yatırım destek ofislerince yürütülecektir.

18. Ulusal Turizm Kongresi (Mardin)

Ulusal Turizm Kongresi ilk kez düzenlendiği 1990 yılından itibaren, ülkemizde turizm alanında düzenlenen en büyük ulusal kongre organizasyonudur. Günümüzde turizm sektöründe yaşanan olumsuzlukları gidermek amacıyla ülkemiz genelinde birçok faaliyet yürütülmektedir. Bölgemiz özelinde de özellikle güvenliğin tesis edildiğinin bölge dışındaki sektör paydaşlarına göstermek açısından yerelin doğrudan görülüp basın ve yayın yoluyla ulusal ve uluslararası alana aktarılması son derece önemlidir. Mardin Valiliği, Mardin Büyükşehir Belediyesi, Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA) Mardin Artuklu Üniversitesi ve Mardin Eğitim Vakfı (MARSEV) bir araya gelerek oluşturdukları işbirliği ve gayret sonucunda, Ulusal Turizm Kongresi'nin ilk defa Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge illerinden birinde organize edilmesini sağlayarak Kongre'nin Mardin'de yapılmasına öncülük etmiştir. Akademi ve iş dünyasından geniş kapsamlı bir katılımın "Kültür Turizmi" temasıyla ele alınacağı 18. Ulusal Turizm Kongresi'nin Mardin'e ve Bölge turizmine imaj açısından katkı sağlaması hedeflenmektedir. Kongre kapsamında Ajansımız koordinasyonunda "Mardin Turizminin Geliştirilmesine Yönelik Yeni Perspektif ve Fırsatlar" konulu bir çalıştay düzenlenecektir. Çalışmaya Kültür Turizm Bakanlığı, TÜRSAB, TÜROB gibi ulusal kurum ve kuruluşlardan yetkililer, kültür turizmi alanında önemli çalışmaları olan, stratejilere imza atan turizm uzmanları, Mardin Turizmi konusunda stratejik, bilimsel ve pratik deneyimlere sahip akademisyenler ile Mardin'in önde gelen turizm aktörleri katılacaktır. Ajansımız kongrenin düzenlenmesinde başta lobi faaliyetlerine katılmak üzere teknik destek vermenin yanı sıra organizasyon desteği de sunacaktır.

Siirt'te Kaybolmaya Yüz Tutmuş Meslek Dalları Çalıştayı

Siirt Esnaf ve Sanatkarlar Odası işbirliğiyle Siirt ilinde bakırcılık, battaniye dokumacılığı, semercilik, helva ve tahin üretimi gibi şehrin tarihine bakıldığında çalışma hayatında büyük yer kaplayan ve kaliteli üretimin yapıldığı meslek dallarının yeniden canlandırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için yapılabilecek faaliyetlerin konu edileceği bir çalıştay organize edilecektir. Çalıştay sonunda, el

sanatları ürünlerinin kalite ve miktar olarak arttırılması amacıyla kurumsallaşma da dâhil olmak üzere daha etkin pazarlanması için uygulama/yöntemlerin anlatılacağı, üreticilere ve karar mekanizmalarına rehberlik edebilecek bir eğitim düzenlenecektir.

F. İzleme ve Değerlendirme

Ajans, mevzuatta tanımlanan iş ve işlemleri göz önünde bulundurarak 2017 yılında devam etmekte olan programlar için, izleme ve değerlendirme faaliyetlerini yürütmeye devam edecektir. Kaynakların etkili ve verimli kullanılmasının sağlanması ve finansal olarak desteklenen proje uygulamalarının başarılarının artırılması amacıyla mali destek almaya hak kazanmış projelere yönelik izleme, değerlendirme ve raporlama faaliyetleri gerçekleştirilecektir. İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB) söz konusu faaliyetleri Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği, Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanmış olan Destek Yönetim Kılavuzu ve destek yararlanıcılarına yönelik hazırlanan Proje Uygulama ve Satın Alma Rehberleri'nde belirlenen usul ve esaslara göre Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) üzerinden yürütecektir.

Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nin 21inci maddesinin 9uncu fıkrasına göre, İDB tarafından gerekirse yararlanıcılarla sözleşmelerin imzalanması öncesinde Genel Sekreterliğin talebi doğrultusunda ön izleme ziyaretleri gerçekleştirilmekte ve bütçe revizyonları yapılmaktadır. İDB tarafından yararlanıcılara proje uygulama eğitimleri verilmekte, düzenli ve anlık izleme ziyaretleri yapılmakta, yararlanıcıların ara ve nihai raporları değerlendirilmekte, ödemeler gerçekleştirilmekte, projelerin performansları ölçülmekte ve gerektiğinde ilgili raporlar hazırlanarak düzeltici tedbirlerin alınması sağlanmakta, sözleşme değişiklikleri ve/veya fesih süreçlerine ilişkin iş ve işlemler koordine edilmektedir. Destek Yönetim Kılavuzu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda devam etmekte olan programların ilerleme raporları hazırlanmakta ve Yönetim Kuruluna sunulmaktadır. Ayrıca tamamlanmış olan programların kapanış raporları Kalkınma Bakanlığı'na iletilmektedir.

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği 34üncü maddesinin 3üncü fıkrasında tanımlanan "internet tabanlı uygulama yapısı olan ortak ve standart bir izleme bilgi sistemi" olarak Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonuyla TÜBİTAK-BİLGEM Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (YTE) tarafından hazırlanmış Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS); tüm izleme, değerlendirme ve raporlama faaliyetleri için kullanılmaktadır. Bu sistemin geliştirilmesi ve entegrasyonu amacıyla Kalkınma Bakanlığı ve ilgili yüklenici tarafından yapılacak gerekli tüm düzenleme ve çalışmalara gerektiğinde işbirliği içerisinde katılım sağlanmaktadır.

2017 yılında gerçekleştirilecek izleme ve değerlendirme faaliyetleri, 2014, 2015 ve 2016 Mali Destek Programı kapsamında sözleşmeleri imzalanmış projelerin yürütülmesi ve önceki senelerde yürütülmüş projelere denetim faaliyetlerini kapsayacaktır. Bununla birlikte özel sektöre yönelik uygulanmış olan 2010, 2011, 2013 ve 2014 yılı mali destek programlarının etki analizi çalışmalarının 2017 yılı içerisinde tamamlanarak raporlanması hedeflenmektedir.

F.1. Sözleşme Yönetimi ve İzleme Ziyaretleri

İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB) projelerin sözleşme ve eklerine uygun olarak, Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği, Destek Yönetim Kılavuzu, Proje Uygulama ve Satın Alma Rehberleri'nde belirlenen esas ve usullere göre yürütülmesine rehberlik etmektedir.

İDB tarafından 2017 yılı içerisinde Ajans tarafından desteklenen tüm projeler için belirli aşamalarda (ön, ilk, ara, anlık ve nihai) izleme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Sözleşme öncesinde gerçekleştirilen ön izlemeler haricinde, ilk izleme ziyareti, düzenli ve anlık izleme ziyaretleri ve fiziksel kontroller gerçekleştirilecektir. Düzenli ziyaretler yararlanıcılarla birlikte planlanarak oluşturulan takvim çerçevesinde yapılacaktır.

İlk ve düzenli izleme ziyaretleri ile proje faaliyetlerinin hangi takvime göre ve ne şekilde uygulanacağı planlanacaktır. Projelerin türü, kapsamı, konumu ve zorluk derecelerine göre düzenli izleme ziyaret sıklığı belirlenecektir. Fiziksel kontrol ziyaretleri ile ilerlemeler ve gerçekleştirmeler tespit edilecektir. Ayrıca İDB tarafından, yararlanıcının sunduğu raporlarda belirttiği satın alma faaliyetlerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini, faaliyetlerin uygulanıp uygulanmadığını, gerekli kurallarına uyulup uyulmadığını doğrulamak amacıyla anlık izleme ziyaretleri de gerçekleştirilebilir.

F.2. Rapor Kontrolleri ve Ödemelerin Gerçekleştirilmesi

Başarılı bulunarak sözleşme imzalanan proje yararlanıcılarına ilk izleme ziyareti sonrasında risk durumlarına göre ön ödemeler yapılacaktır. Yapılacak olan ön ödeme haricindeki tüm ödemeler, ödeme talebine ve rapora istinaden yapılabilmektedir. İDB tarafından yararlanıcıların ödeme talepleri ve raporları teknik açıdan değerlendirilmekte ve uygun bulunması durumunda ödemelerin zamanında yapılabilmesi için gerekli evraklar Kurumsal Koordinasyon Birimi'ne sunulmaktadır. Tamamlanan projelere nihai ödemeleri yapıldıktan sonra proje kapanışları gerçekleştirilmektedir.

F.3. Denetim Faaliyetleri

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinin 41inci maddesinde belirtilen “Her yıl desteklenen proje ve faaliyetlerin en az yüzde onu ajans personeli veya zorunlu hallerde Ajans tarafından yetkilendirilmiş ve görevlendirilmiş denetçiler tarafından denetlenir.” hükmü gereğince yapılması gereken denetim faaliyetleri, İDB koordinasyonunda önceki programların tamamlanmış projeleri için gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda, uygulama aşamaları tamamlanmış 2013 Yılı Rekabetçi Sektörlerin Geliştirilmesi ve 2014 Yılı Sektörel Gelişme Mali Destek Programları projeleri için denetim faaliyetlerinin personel sayısı elverdiği ölçüde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

F.4. İlerleme ve Kapanış Raporları

Destek Yönetimi Kılavuzu'nun Raporlama bölümünde yer alan ilgili hükümler çerçevesinde 2017 yılı içerisinde devam etmekte olan programların ilerleme raporları hazırlanarak Yönetim Kuruluna sunulacaktır. Mücbir sebepler kapsamında Yönetim Kurulu tarafından ek süre verilen ve yakın zamanda tamamlanan 2014 yılı mali destek programların kapanış raporları hazırlanarak Kalkınma Bakanlığı'na iletilecektir.

F.5. Etki Analizi Çalışmaları

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinin 47inci maddesine istinaden 2016 yılı Eylül ayında başlatılmış olan 2010 yılı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler ve 2011 yılı Sektörel Gelişme Mali Destek Programlarının etki analizi çalışmalarının 2017 yılı başında tamamlanması planlanmaktadır. Bu çalışmanın tamamlanması akabinde 2013 yılı Rekabetçi Sektörlerin Geliştirilmesi ve 2014 yılı Sektörel Gelişme Mali Destek Programlarının etki analizinin 2017 yılı içerisinde başlatılarak tamamlanması ve raporlanması hedeflenmektedir.

4. Gelecek İki Yıl İçin Öngörüler

Ajansın 2016 yılı itibariyle kurumsal stratejisini yönlendirdiği alanlar, 2017 yılı ve önümüzdeki iki yıl için yoğunlaştırılarak devam ettirilecektir. Bölgenin insan odaklı kalkınma yaklaşımı temelinde kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi, Ajansın ana odağı haline gelecektir. Ajans gelecek iki yılda; hibe veren yada yerel süreçlere eklemlenen bir kurum olmaktan ziyade Bölgenin stratejik yönelimine girdi sağlayacak temel analiz ve planlama çalışmalarını öncelikleyerek yereldeki paydaşlarla birlikte bölgesel kalkınma amacına yönelik yerel potansiyeli harekete geçirebilecek ve kaldıraç etkisi oluşturacak projelerin altyapısını hazırlayan, Bölgeye büyük ölçekli proje finansmanı sağlayacak özgün çalışmalara öncülük eden ve bunun için gerekli görülen profesyonel teknik kapasite transferini bir araç olarak kullanabilen, esnek ve aktif bir Ajans profiline dönüşümün geçiş evresini hayata geçirecektir.

Ajans, çalışma ortamını paydaşlarla işbirliğini hayata geçirecek verimli bir mekâna dönüştürürken uzman kapasitesini kalite odaklı geliştirme bakış açısıyla yükseltecek ve yerel kurumsal kapasiteyi koordine ederek teknik eğitim programları ve uygulamaya yönelik programlarda işbirliğiyle çarpan etkisini yakalamaya çalışacaktır. Yerelde oluşturulacak proje ofisleriyle, kurumların ve paydaşların ilgisini yükselterek yerel bir çalışma ekibi oluşturmaya gayret gösterecektir.

Yatırım ortamı analizi, proje başvurularında tutulan kayıtların analizi, uygulanan projelerin etki analizi ve iletişim mecralarından gelen girdilerin analizi; çeşitli birimlerin koordineli çalışmasını gerekli kılmaktadır. Böyle bir kurguya bağlı olarak işleyen bir kurumsal işletim sisteminde, bir biriminin tuttuğu kaydın veya hazırladığı analiz ve raporların diğer bir birimin süreçlerine girdi sağlaması söz konusudur. Bölge’de müstahkem bir kuruluş olarak Ajans, Bölge Planı ve diğer stratejileri oluşturmanın yanı sıra bu stratejilerin uygulamasını sağlamak adına faaliyetleri yürütmek ve koordine etmek için gerekli analitik altyapıyı kurmayı hedeflemektedir.

Ajans yereldeki iletişim ağlarını ulusal ağlarla bütünleştirecek bir işbirliği rolünü kurumsallaştırarak geliştirecek ve tanıtım stratejisini Ajansın faaliyetlerinin tanıtılmasından ziyade, geliştirilen bölgesel vizyonun ve yerel potansiyelin tanıtımı ekseninde sürdürecektir. Ajans, IPA II sürecinde yereldeki kurum ve kuruluşlarla ilgili paydaşların işbirliğini sinerjiye dönüştürecek şekilde aktif ve sürekli bir çalışma yaklaşımı benimseyecektir. Geliştirilen projeler ile Bölge dinamiklerinin harekete geçirilmesi ve yereldeki kurumsal kapasitenin proje üretebilecek bir seviyeye evrilmesi hedeflenecektir. Ajans Bölgede bulunan ve kümelenmenin belli bir aşamasına gelen sektörlerde, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesine yönelik markalaşma ve yeni piyasalara açılma süreçlerine aktif destek sağlayacaktır.

Ajans’ın 2017 yılı planlama, programlama ve koordinasyon faaliyetlerinde, özellikle Bölge’ye özgü problemleri tespit ve teşhis etmeye yönelik olarak yapılacağı belirtilen analiz çalışmalarına sonraki yıllarda da devam edilecektir. Bu bağlamda girişimciliğin desteklenmesi, yoksullukla etkin mücadele, göç ve entegrasyon, kırsal yaşamın/altyapının iyileştirilmesi, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin niteliğinin artırılması, tarımsal sulamanın yaygınlaştırılması, ihracat ve turizmin geliştirilmesi ile sanayinin desteklenmesi Ajans’ın öncelikli çalışma alanları olacaktır.

Önümüzdeki iki yılda Suriye ve Irak’ta bölgesel istikrarın kalıcılaşacağı öngörülmektedir. Bu öngörüye dayanarak, yerel üretimin bu ülkelerin yeniden inşasında rol alabilecek bir kabiliyet kazanması için, özellikle Cazibe Merkezleri Programı kapsamında üretime hazır yatırım alanı oluşturulmasına yönelik faaliyetlere odaklanılacaktır. Yatırım alanlarıyla birlikte yatırım ortamının geliştirilmesi amacıyla, etkin bir platformun hayata geçirilmesi ve üniversitelerin de sosyoekonomik anlamda bu süreçlere katkı sağlaması için işbirliği çalışmalarına devam edilecektir. Ajansın 2017 yılı itibariyle odağı, bölge içi gelişmişlik farklarının giderilmesi amacıyla yönelik olarak şekillenecektir. Kırsal alanda ekonomik çeşitlenmenin sağlanması ve dezavantajlı gruplara yönelik sosyal çalışmalar, Ajansın en temel yoğunlaşma alanı olmaya devam edecektir. Ajans’ın Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, ulusal ve uluslararası düzeyde stratejik işbirlikleri geliştirerek hedef bölge ve sektörlerde, bölge potansiyelinin harekete geçirilmesinde öncü aktör olması öngörülmektedir.

Ekler

Ek 1: Ajans Faaliyet Takvimi

Ek 2: Ajans Bütçesinin Temel Harcama Kalemleri İtibarıyla Dağılımı

Ek 3: ÖDÖP Kapsamında Sorumlu ve İlgili Olunan Eylemler

Ek 4: 2017 Yılı GÜdümlü Proje Bilgi Formları